

ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN vzw

samen dementie draagbaar maken

DESIGN & PRINT // WWW.TWINDESIGNBYBA.BE

Driemaandelijks tijdschrift van de Alzheimer Liga Vlaanderen vzw

Registratienummer: P00 2048

 ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN vzw
samen dementie draagbaar maken

Rubensstraat 104/4, 2300 Turnhout
T 014 43 50 60, secretariaat@alzheimerliga.be
www.alzheimerliga.be, www.jongdementie.info
www.omgaanmetdementie.be • BE87 3101 0355 8094
Ondernemingsnr.: 0456 804 573

 0800 15 225
Alzheimer Phone National
GRATIS LUISTER- & INFOLIJN

Terugzendadres: Rubensstraat 104/4, 2300 Turnhout • Verantwoordelijke uitgever François De Vleeschouwer – Platanenlaan 9 – 2200 Herentals

INHOUD

Cover	1
Inhoud	2
Colofon	2
Voorwoord	3
Onze Liga in de kijker	5
Ontvangen giften	12
Een kijkje bij Familiegroep Dementie regio Deinze	15
Alzheimer Liga Vlaanderen in samenwerking met	16
Goed om te weten	18
Focus op dementie	20
Publicaties	30
Regionale werking	33
<i>Alzheimer Liga Vlaanderen provincie Antwerpen:</i>	33
<i>Alzheimer Liga Vlaanderen provincie Limburg:</i>	35
<i>Alzheimer Liga Vlaanderen provincie Oost-Vlaanderen:</i>	36
<i>Alzheimer Liga Vlaanderen provincie Vlaams-Brabant:</i>	37
<i>Alzheimer Liga Vlaanderen provincie West-Vlaanderen:</i>	38
Steun ons: doe een gift!	39

COLOFON

'Alzheimer'

Het driemaandelijks tijdschrift 'Alzheimer' is een uitgave van Alzheimer Liga Vlaanderen vzw.

Secretariaat

Rubensstraat 104/4
2300 Turnhout
Tel.: +32 (0)14 43 50 60
Gratis luister- & infolijn: 0800 15 225
secretariaat@alzheimerliga.be
Ondernemingsnummer: 0456.804.573
Rekeningnummer BE87 3101 0355 8094

Eindredactie

Hilde Lamers en Gitta De Nutte

Vormgeving

Design & print // www.twindesignbvba.be

Verantwoordelijke uitgever

François De Vleeschouwer
Platanenlaan 9 - 2200 Herentals

Alzheimer Liga Vlaanderen vzw onderschrijft de Ethische Code van de Vereniging voor Ethiek in de Fondsenwerving.

Lidmaatschap

Gewoon lid € 10

Copyright

Ondertekende artikels verschijnen onder de verantwoordelijkheid van de auteur. Informatie uit kwartaaltijdschriften, brochures, flyers, folders, boomerangkaarten of website van Alzheimer Liga Vlaanderen vzw mogen overgenomen worden met bronvermelding, als volgt: © (jaartal van verschijnen) Alzheimer Liga Vlaanderen. Alzheimer Liga Vlaanderen is de Vlaamse patiënten- en vrijwilligersorganisatie van, voor en door familieleden en mantelzorgers van personen met (jong)dementie.

Bezoek onze website

www.alzheimerliga.be

Neem ook een kijkje op

www.jongdementie.info, www.dementieennu.info,
www.omgaanmetdementie.be, www.onthoumens.be

TESTAMENT.BE

VOORWOORD

Lieve lezer,

De tijd staat niet stil. De klok tikt verder ... Het voornemen om de werking van Alzheimer Liga Vlaanderen met kritische en open blik naar de toekomst intern te onderzoeken, te bespreken en aan te passen waar nodig is ondertussen omgezet in concrete acties.

Een eerste fundamentele oefening betreft de verwerking van de vrijwilligersenquête die eind 2017 werd uitgevoerd. Directeur en stafleden bestuderen de antwoorden, opmerkingen, wensen en vragen van de vrijwilligers die hun medewerking aan dit initiatief hebben aangeboden. Als vrijwilligersorganisatie is het logisch dat de stem van de veldwerkers moet gehoord en beluisterd worden. Het zijn de vrijwilligers die de basisopdracht van onze Liga concreet vertalen binnen de werking van de regionale Familiegroepen (Jong)Dementie, verspreid over heel Vlaanderen.

Naast de vrijwilligersenquête, hielden bestuurders, directeur, stafmedewerkers en provinciale voorzitters de aangekondigde Denkdag, op 12 februari 2018. Het moderatorschap werd toevertrouwd aan het externe adviesbureau shiftN. Dit bureau profileert zich in het begeleiden van organisaties in de strategische denkprocessen met betrekking tot heel diverse vraagstukken waarmee organisaties met een maatschappelijk doel geconfronteerd worden.

Het is duidelijk dat ook de Alzheimer Liga, 33 jaar na haar oprichting, haar missie en visie en de vertaling ervan naar activiteiten, organisatie, bestuur en budgetbeheer, moet scherp stellen. In de verdere uitwerking van deze oefening vinden we zeer zeker inspiratie in de discussienota van Alzheimer Europe: "Dementia as a disability? Implications for ethics, policy and practice. A discussion paper (2017)."

In deze nota leren we dat onderzoek naar, en begeleiding van personen met dementie én hun mantelzorgers, moet gezien worden binnen regionale (Vlaanderen), federale (België), Europese en internationale richtlijnen, gecombineerd met de promotie van 'De Rechten van de Mens', het burgerschap en de sociale inclusie van de personen met dementie. Het behoud van de waardigheid en de levenskwaliteit, samen met het recht tot ondersteuning in alle omstandigheden, moeten gevrijwaard blijven voor de personen met dementie én voor hun mantelzorgers. Het is duidelijk dat de belangenbehartiging van mantelzorgers onverbrekkelijk verbonden is met de belangenbehartiging van personen met dementie, én omgekeerd.

De nota pleit ervoor dat de alzheimerorganisaties onverkort de onverbreeklijke eenheid van personen met dementie en hun mantelzorgers zouden zichtbaar maken in hun missie en hun doelstellingen.

De discussienota werd samengesteld door twee interdisciplinaire werkgroepen die acht maanden lang overleg hebben gepleegd op basis van internationale gegevens en onderzoeksresultaten. Zij formuleren vier aanbevelingen :

1. Voorzie in de doelstellingen en de werkingsstructuren "ondersteuning van personen met dementie en hun mantelzorgers".
2. Sta personen met dementie en hun mantelzorgers op alle vlakken bij, in hun zelfverdediging.
3. Plaats "de stem van personen met dementie en hun (mantel)zorgers in het middelpunt van de organisatie-werking".
4. Richt de groei van de organisatie en de ontwikkeling van de diensten, op beide doelgroepen samen.

Doorheen de geschiedenis en de tijd in de verschillende landen van Europa, werd op een andere wijze gekeken naar de personen met dementie en hun mantelzorgers. Uiteindelijk zien we dat we, godzijdank, evolueren naar het model dat beschreven staat in 'De Rechten van de Mens'.

De persoon met dementie wordt in het proces van voortschrijdende dementie steeds meer geconfronteerd met allerlei beperkingen, met de gekende gevolgen voor de mantelzorgers en voor de personen uit de socio-familiale omgeving. Volgens 'De Rechten van de Mens' moet iedere persoon met beperkingen erkend

worden als een gelijkwaardig burger. Dit impliceert dat de andere burgers plichten en verantwoordelijkheden hebben ten opzichte van personen met een beperking, zodat zij/hij zo volledig mogelijk kan participeren aan het familiale en maatschappelijk gebeuren.

Via het scheppen van wettelijke kaders zullen rechten en plichten van de verschillende partijen worden vastgelegd, zodat niet alleen voorzien wordt in de minimale levensvoorzieningen, maar een volledige inclusie wordt nagestreefd.

Lieve lezer,
We mogen ons gelukkig prijzen dat we in Vlaanderen leven, waar reeds zeer vele stappen werden gezet en mogelijkheden geschapen, op de verschillende niveaus van de samenleving, in de richting van de idealen zoals hierboven beschreven. Maar uiteraard blijft er nog een weg te gaan.
We zijn iedereen zeer erkentelijk die zijn/haar bijdrage levert door het verleggen van de stenen, die de bedding van de rivier in de goede richting stuurt!

Genegen groeten

*François De Vleeschouwer
Voorzitter*

*Mathieu Martens
Medevoorzitter*

*Hilde Lamers
Directeur*

SAMEN KLINKEN OP HET NIEUWE JAAR!

Naar goede jaarlijkse gewoonte nodigde Alzheimer Liga Vlaanderen haar vrijwilligers uit om samen de overgang naar 2018 te vieren. De nieuwjaarsbijeenkomst is telkens opnieuw een aangename gelegenheid om iedereen die zich inzet, te danken voor hun trouwe medewerking.

De locatie dit jaar was het Museum M HKA te Antwerpen. Op voorstel van de leden werd gekozen om de focus te leggen op ontspannen gezelligheid en ontmoeting.

Onze drie 'sterke Vlaamse Madammen', gingen graag in op dit voorstel, en slaagden erin alle aanwezigen te vergasten op een warme kunstzinnige namiddag. Om het met de woorden van Robert uit Sint-Niklaas te zeggen: "De nieuwjaarsbijeenkomst in het M HKA was verzorgd, interessant en aangenaam."

Andermaal was de organisatie prima, de sprekers bondig en duidelijk, de kunst en het kader bijzonder boeiend, en de drankjes en de hapjes lekker. Het kon niet beter. Bedankt voor al jullie werk.

Het meest aangrijpend zijn natuurlijk de soms erg persoonlijke gesprekken met mantelzorgers die erg veel nood hebben om hun verhaal te vertellen. Alle franjes vallen dan weg, het zijn levensechte verhalen, de reden en motivatie bij uitstek om ons best te doen en ons in te zetten voor zoveel mogelijk Alzheimerpatiënten en hun directe omgeving. Met deze bemoediging in gedachten nemen we de uitdagingen van het nieuwe jaar graag aan.

Directie, staf en bestuur

DANK AAN ALLE VRIJWILLIGERS!

In de werking van Alzheimer Liga Vlaanderen zijn de vrijwilligers de kers op de taart.

Dankjewel, vrijwilligers!

Jullie maken deel uit van de 750.000 vrijwilligers die vandaag actief zijn in Vlaanderen. Vrijwilligerswerk is in Vlaanderen van onschatbare waarde. Niet alleen in jeugdwerk, sportclubs, ... maar ook in het verenigingsleven en in de zorg zijn vrijwilligers onmisbaar. Als vrijwilliger van Alzheimer Liga Vlaanderen vorm je tezamen met warmmenselijke zorgverleners het desem in de zorg en hartelijke bejegening van zovele mensen met dementie en hun geliefden!

Wie zin heeft in een vrijwillig engagement binnen Alzheimer Liga Vlaanderen kan contact opnemen via secretariaat@alzheimerliga.be of +32 (0) 495 21 41 19.

Wie 'vrijwilligt' maakt een groot verschil!

Word jij ons visitekaartje?

VRIJWILLIGER IN DE KIJKER

Mijn naam is Chris Cabanier, 54 jaar en gehuwd. We hebben 3 kinderen en ik ben de bonnie van 3 kleinkinderen.

Ik ben verpleegkundige in woonzorgcentrum De Wending 2 te Turnhout en ik werk al vele jaren op de afdeling waar mensen met dementie wonen. Ik doe dit werk met hart en ziel, héél graag dus.

Enkele jaren geleden vroeg een goede vriend van me of "iets doen" voor de Alzheimer Liga Vlaanderen niet iets voor mij zou zijn. Hij is er zelf ook vrijwilliger.

Ik heb me dan geïnformeerd en nadien met veel goesting geëngageerd. Ik help vooral mee als onthaalmedewerker tijdens de grote evenementen die elk jaar plaatsvinden: het Symposium Jongdementie, de Werelddag Dementie en de Ontmoetingsdag Jongdementie.

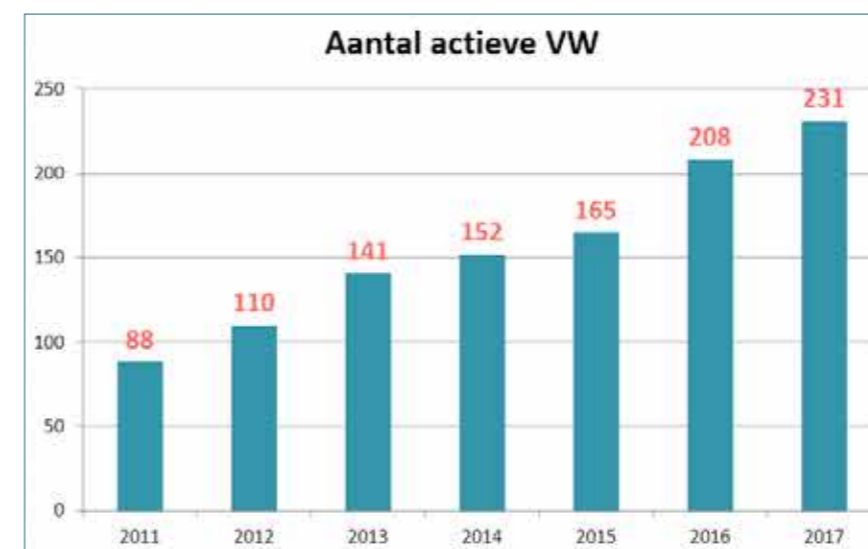
Tijdens de vele workshops en infosessies die er gehouden worden, leer ik nog steeds bij en daar kunnen de bewoners van mijn afdeling alleen maar goed mee zijn.

Ook tussendoor mogen ze mij altijd vragen, als mijn agenda het toelaat, help ik met veel plezier en hopelijk nog vele jaren!

PROFIEL VAN DE ACTIEVE VRIJWILLIGERS VAN ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN 2017

Eind 2017 telde Alzheimer Liga Vlaanderen 231 vrijwilligers in al haar afdelingen en op het secretariaat samen. Dit waren er 23 meer dan het jaar voordien!

Als vrijwilliger wordt geteld de persoon die onbezoldigd voor de Liga werkt én een afsprakennota heeft ondertekend. Deze nota bevat onder meer de rechten en plichten van de vrijwilliger en heeft tot gevolg dat de vrijwilliger verzekerd is tijdens de uitoefening van zijn vrijwilligerswerk.

Sommigen wenden veel tijd aan hun vrijwilligerswerk, anderen nemen een kleiner engagement op. Maar al onze vrijwilligers hebben één ding gemeen: ze kiezen ervoor om zich achter de missie en visie van onze Liga te scharen. Al hun inzet resulteert in het draagbaar maken van dementie. Ze maken een voelbaar verschil in onze samenleving!

Wij zijn fier dat we u het onderstaand profiel van onze vrijwilligers in 2017 in beeld kunnen brengen:

Leeftijd		Hoogste studieniveau	
<18	0	Lager	7
18-25	8	Secundair	44
26-50	82	Hobu	133
51-65	98	Universitair	47
>65	43		

Uren vrijwilligerswerk per week		Status	
<1 uur	120	Studerend	7
1-5 uur	91	Deeltijds werkend	31
6-10 uur	9	Voltijds werkend	102
11-15 uur	3	Werkloos	11
>15 uur	4	Bruggepensioneerd	8
		Gepensioneerd	59

Alleen periode vrijwilligerswerk per jaar (bv kampen)		Andere	
1 week	0	Huisvrouw	9
meer weken	4	Mindervalide	4

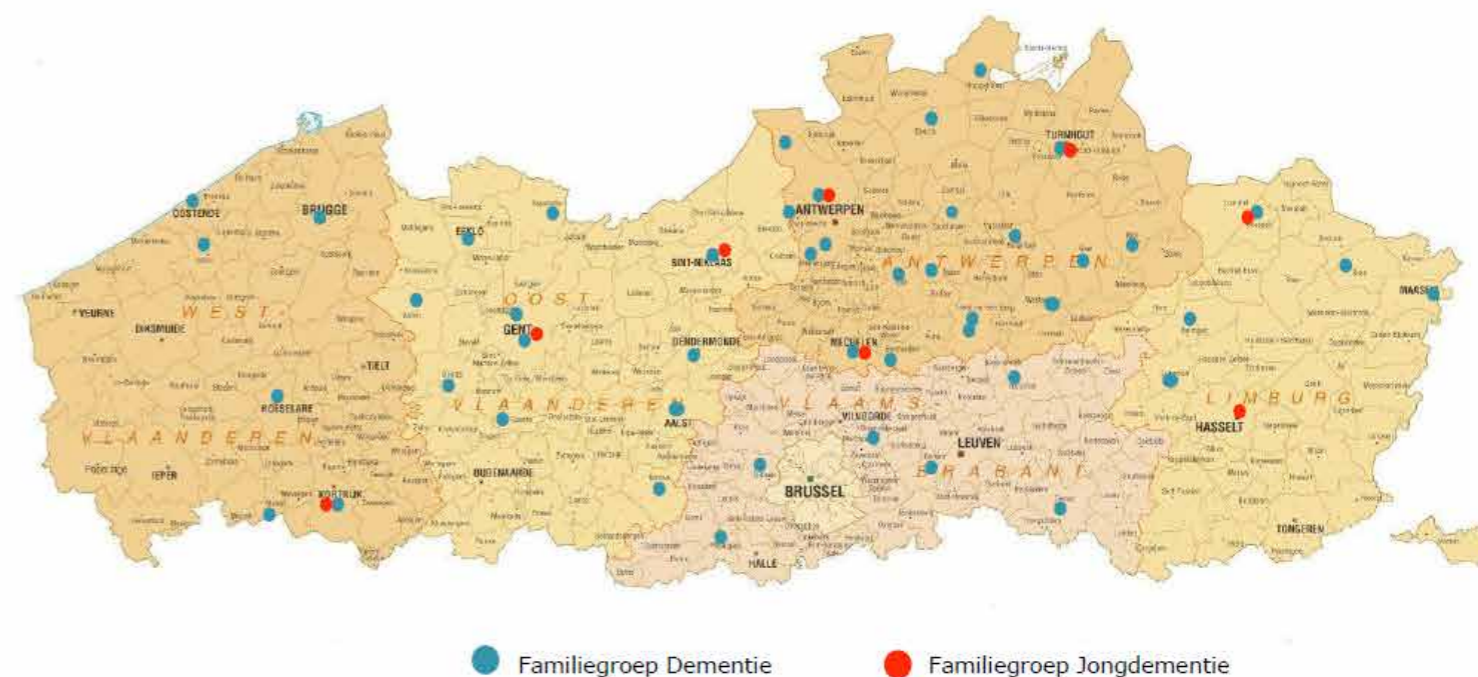
Geslacht	
Vrouw	174
Man	57

Met de Familiegroepen speelt de Liga in op één van de grootste behoeften van de mantelzorgers en familieleden, namelijk informele toegang tot informatie en lotgenotencontact. De Liga focust op de psychosociale behoeften van de familieleden en mantelzorgers met als doel het vergroten van hun draagkracht. De achterliggende motivatie schuilt in het besef dat mantelzorg vreugde of voldoening kan geven, maar evenzeer zeer intensief of zwaar kan zijn, en dit zowel lichamelijk als geestelijk. De Liga helpt mee om het evenwicht tussen draagkracht en draaglast in balans te houden.

We zijn bijzonder fier dat het aantal Familiegroepen (Jong)Dementie stijgt. Op datum van 14 maart 2018 telt de Liga **55** groepen.

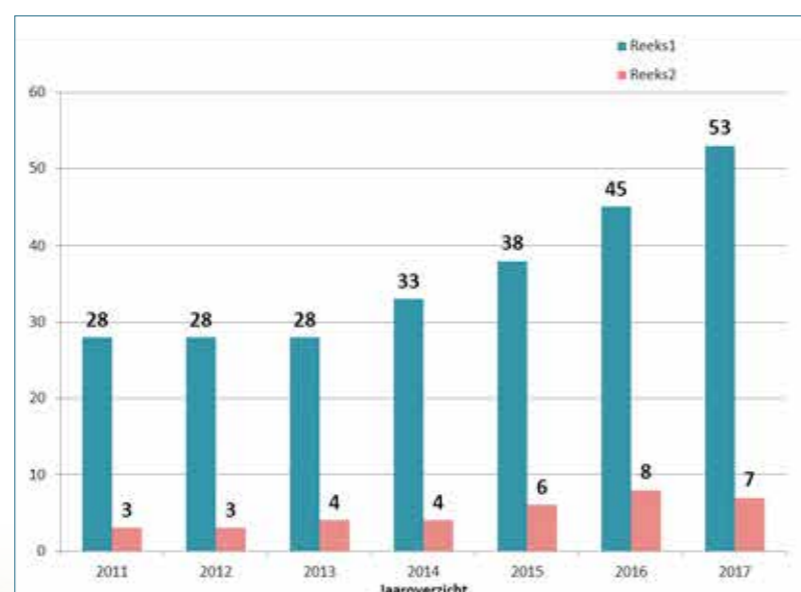
Overzicht Familiegroepen (Jong)Dementie

Laatste update: 14/03/2018

FAMILIEGROEPEN (JONG)DEMENTIE 2017

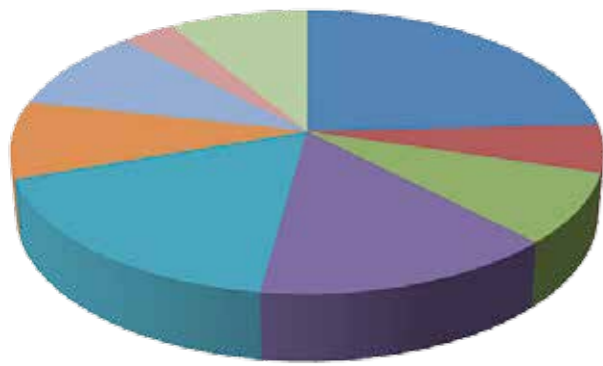
Alzheimer Liga Vlaanderen bereikt veel familieleden en mantelzorgers die personen met dementie of jongdementie verzorgen of nabij zijn. Het is goed om te weten dat de Liga hen de mogelijkheid geeft om elkaar te ontmoeten en elkaars ervaringen te delen. Om dit te bereiken worden er jaarlijks evenementen georganiseerd zoals de Werelddag Dementie en de Ontmoetingsdag Jongdementie. Maar ook de Familiegroepen (Jong)Dementie zijn cruciaal! **Eind 2017** telde de Liga over gans Vlaanderen **53** actieve Familiegroepen waarvan **7** Familiegroepen Jongdementie in samenwerking met regionale partners.

EVALUATIE 0800-LIJN VOOR HET JAAR 2017

Dagelijks staat een team van ervaringsdeskundigen (vrijwilligers die vaak zelf in de zorgsituatie zitten of hebben gezeten) paraat voor een luisterend oor, of het verlenen van de nodige informatie via onze gratis luister- & infolijn 0800 15 225. In 2017 werden er in Vlaanderen **297 oproepen** voor deze lijn geregistreerd. Het aantal geregistreerde oproepen is gestegen met 44,87% ten opzichte van het jaar ervoor! Vooral **familieleden en mantelzorgers** bellen naar onze 0800-lijn. Professionelen en studenten contacteren ons via het secretariaat. Zij doen dit per mail of via het secretariaatsnummer 014 43 50 60.

In 2017 hadden de meeste bellers behoefte aan **informatie (± 80 %)**. Anderen hadden nood aan een **luisterend oor (±20 %)**. Er is voornamelijk nood aan algemene informatie over de ziekte van Alzheimer. Ook ontvangen we veel vragen voor tips over het omgaan en communiceren met personen met dementie. Daarnaast worden er regelmatig vragen gesteld over financiële en juridische zaken, de diagnose en medicatie en de mogelijkheden van opvang in dag- en kortverblijf en thuiszorg.

- Algemene informatie
- Activiteiten van de Liga
- RVT/Dag- en kortverblijf/Thuiszorg
- Hoe omgaan/communiceren met een persoon met dementie
- Luisteren/emotionele ondersteuning
- Diagnose/medicatie
- Financiële/juridische info
- Bestelling brochures/folders
- Andere

Voordat onze vrijwilligers van de 0800-lijn ingezet worden voor de permanentie, volgen zij een uitgebreide vorming telefonisch onthaal en sociale kaart. Regelmatig vindt ook een intervisie plaats om ervaringen uit te wisselen en informatie of kennis op te frissen waar nodig.

De 0800-vrijwilligers zijn bereikbaar op werkdagen, doorlopend van 9u tot 21u.

WERELDDAG DEMENTIE 2018

Alzheimer Liga Vlaanderen vzw organiseert in samenwerking met andere organisaties uit de zorgsector in de week van 21 september de Werelddag Dementie. In 2018 gaat die dag door op zaterdag 22 september in Deinze (Oost-Vlaanderen).

Vanaf 9u30 tot 16u30 bieden wij een programma aan met onder meer een uiteenzetting over 'Samen streven naar een dementievriendelijke samenleving' gevolgd door een kort overzicht van de ingediende projecten en doelstellingen. Tussendoor brengt Luk Debruycker korte fragmenten van zijn monoloog 'Pappie'. Na de lunch is er keuze uit verschillende activiteiten, waarbij het 'samenhorigheidsgevoel' primeert. Tot slot worden de gelauwerde projecten bekendgemaakt en volgt er een receptie, aangeboden door de Stad Deinze.

Het is de bedoeling om te ijveren voor een inclusieve maatschappij waarin mensen met dementie een waardige plaats innemen, waarin aandacht is voor het zo lang mogelijk kunnen

participeren en waarin personen met dementie kunnen rekenen op warme aandacht en menswaardige zorg door goed geïnformeerde personen.

Er werden 39 projecten ingediend. Daar zijn wij zeer blij om! Een jury zal de meest vernieuwende, hartverwarmende, in het oog springende projecten selecteren en lauweren op de Werelddag Dementie in Deinze. De projecten zullen beoordeeld worden volgens vooropgestelde criteria:

- Projecten die bijdragen aan een dementievriendelijke samenleving, waarin personen met dementie een waardige plaats hebben en kunnen participeren in laagdrempelige sociaal-culturele of sportieve initiatieven.
- Projecten die via wetenschappelijk onderzoek de pijnpunten blootleggen, mogelijkheden aan de oppervlakte brengen en bijdragen aan toekomstgerichte ideeën voor een dementie-inclusieve samenleving.
- Praktijk ondersteunende projecten waarin studenten worden uitgedaagd om in een open creatieve geest en met ongeremd enthousiasme nieuwe wegen te bewandelen in de zorg voor en de benadering van personen met dementie.

- Projecten waarvan de mantelzorger en de personen met dementie zich door een inclusieve kijk op dementie beter erkend en gedragen voelen en een verbetering in het dagelijkse leven van de personen met dementie beogen.

Heb je vragen of mocht je interesse hebben om bij te dragen aan 'Dementie Inclusief', gelieve dan contact te nemen met Jan Barbe, voorzitter werkgroep 'Dementie Inclusief' (tel 09 223 02 82, GSM 0471 76 54 18 of email: gent@alzheimerliga.be).

DEMENTIE ZAL ONZE MOOIE HERINNERINGEN NOOIT KUNNEN AFAKKEN

Ikbenernog.be

Vorig jaar doorbraken we met een pakkende radiodocu het taboe rond jongdementie. Zes personen met dementie lieten hun mooiste herinneringen vereeuwigen op antenne. Dankzij de VRT commissie voor humanitaire en maatschappelijke campagnes werd ook dit jaar dit baanbrekend initiatief luister bijgezet. VRT maakte het mogelijk dat vele radiolusteraars gedurende een hele week door de radiospot 'Ikbenernog' werden getroffen.

"Op jonge leeftijd valt de aandoening ontzettend zwaar", klinkt het bij de Liga. Het thema bespreekbaar maken is volgens Hilde Lamers een belangrijke eerste stap. "We horen vaker dat personen met jongdementie en hun familie misbegrepen worden. Ze krijgen dingen te horen als: "Je overdrijft ...", "Er is niets mis met je ..." of "Iedereen vergeet weleens iets ...". Terwijl zo'n uitspraken des te pijnlijker zijn. Het maakt het voor de omgeving nog moeilijker, want zo voeren ze

een strijd op twee fronten: tegen jongdementie en tegen de vooroordelen." En net daar wil de Liga tegen opboksen. "We willen enerzijds het beeld rond dementie genuanceerd brengen en anderzijds mensen laten inzien welke moedige strijd personen met jongdementie elke dag moeten leveren. Alzheimer Liga Vlaanderen laat met deze campagne de mensen met dementie zelf aan het woord. Via de website -ikbenernog.be- kan iedereen zelf een herinnering achterlaten voor z'n geliefde."

Ikbenernog' kreeg een gouden award op Eurobest 2017, het Europees festival voor creativiteit.

Meer weten? www.alzheimerliga.be; <https://ddbbrussels.prezly.com/jongdementie-zal-mij-deze-mooie-herinneringen-nooit-kunnen-afpakken#>; <https://pub.be/nl/eurobest-ddb-belgian-agency-of-the-year/>

INFOSTANDEN

Regelmatig is onze liga aanwezig op studiedagen, conferenties of op andere gelegenheden met een infostand, opdat iedereen kennis kan maken met de werking van onze Liga en de diverse mogelijkheden.

We waren onder andere aanwezig met een infostand van de Liga op de studiedag 'Door andere ogen. Ergotherapie bij mensen met cognitieve problemen' van het Ondersteuningscentrum Ergotherapie Kronkels op 30/01/2018.

ONTVANGEN GIFTEN

Alzheimer Liga Vlaanderen wenst langs deze weg de families en vrienden van Guy Corthier, Johan Jennekens, Wivine Lefever en Jan Schreurs te condoleren met het verlies van hun bemind familielid. Zij kozen er spontaan voor om, naar aanleiding van dit bedroevend gebeuren, onze Liga financieel te steunen. Wij danken de families en iedereen van harte voor dit mooie gebaar.

Bedankt

RUGGESTEUNTJE

Het eindejaar zet velen onder ons ertoe aan om een extra gift te doen aan goede doelen zoals onze Liga. Hierbij willen we graag Guido D'Heldt, Fam. Daems – Joos, Fam. Dams – Lembrechts, Jan Demon, Lucrèce Deruyck, Bernard Lambrechts, Karel Laridon, Geert Peeters, Willem Rongé, Kurt Synhaeve, Johan Thijssen, Hilde Toeban, bvba Eline van Impe en Pauwels Schoenen bedanken voor de grote giften onlangs, maar ook alle andere giften, hoe klein of groot ook, die we mogen ontvangen, betekenen erg veel voor onze Liga. Dank voor ieders steun!

Sommige feestelijkheden brengen mensen op het idee om als cadeau een gift aan onze Liga voor te stellen aan hun genodigden, waardoor wij een aardige som extra giften mogen ontvangen. Dhr. Bogaerts dacht zo aan ons in het kader van zijn verjaardag, en Dhr. Van Goethem voor zijn pensioen. Proficiat aan beiden, en ook van harte dank!

Hartelijk dank!

GEMENGD KOOR ANDANTE UIT PERK

In de statuten van het Gemengd Koor Andante uit Perk staat gestipuleerd dat het koor elk jaar een optreden moet inlassen voor het goede doel. Dat krijgt telkens een andere invulling zoals een optreden in een home, een bedevaart van zieken, enzovoort.

Dit jaar besliste men om de opbrengst van een van hun kerstconcerten te doneren aan de Alzheimer Liga Vlaanderen. Viviane Redant mocht de symbolische cheque van 1.950 euro in ontvangst nemen uit handen van voorzitter Dirk Robberechts.

WAFELBAKK VOOR ONZE LIGA

Met het praesidium van de Klassieke Kring, een vereniging die zich inzet voor de studenten Latijn en/of Grieks aan de UGent, werd een actie (WafelbaKK) gedaan voor de Warmste Week om de Alzheimer Liga Vlaanderen te steunen.

De opbrengst van 250 euro werd integraal aan onze liga geschonken. Dank daarvoor!

DENK AAN PLAISIR D'AMOUR - BLIJF VERWONDERD!

'Plaisir d'Amour' van Gwen Cresens, is een pareltje van een mini-CD die Klara verkocht voor de warmste week ten voordele van de Alzheimer Liga Vlaanderen. Directeur Hilde Lamers was deze winter te gast in Espresso en legde uit waar het geld naartoe gaat. Herbeluister de muziek en het gesprek op <https://klara.be/denk-aan-plaisir-damour>.

MUSIC FOR LIFE – WARME ACTIES 2017

In 2017 werden er héél wat acties georganiseerd in het kader van de warmste week van Music for Life. Diegene waarvan we kennis hebben, zetten we graag nog even extra in de spotlight:

- Janssen Kerstmarkt - Samen doorbreken we het taboe rond jongdementie!
- TABULA RASA rekvisieten en kostuum veiling
- Verkoop Birramisu en Dendermondse paardenworsten met Vicarisbiersaus, gerechten met Vicaris bier het best bier van het land
- Voordracht van tas naar beker en hotdogverkoop
- 5 VZab Sint-Carolus gekke fotoshoot
- Ontbijt en dessertjes om niet meer te vergeten
- Verkoop van pins ten voordele van mensen met jongdementie
- Het Lot met De Warmste Huiskamerconcerten!
- Benefietconcert 'Klassiek uit mijnen tijd'

Van sommige acties kregen we een woordje meer uitleg, of enkele foto's. Ook deze delen we graag met u!

ONTVANGEN GIFTEN

ARTUS, OTTO-JAN EN KLARIZ STEVIG IN ACTIE VOOR ONZE LIGA CANDIES4LIFE - € 5210!!!

Artus en Otto-Jan, 2 vrienden die in het 6e leerjaar zitten, brachten samen met zus Klariz (9 jaar) Dilbeek en de ruime regio zwaar in de ban van de warmste week van Music for Life.

De opa van Artus en Klariz heeft de ziekte van Alzheimer, en de opa van Otto-Jan is reeds 11 jaar geleden gestorven aan de gevolgen van de ziekte. In nagedachtenis van, en als ondersteuning van alle alzheimerpatiënten ondernamen zij hun warme actie 'Candies4life'.

In en rond Dilbeek verkochten ze snoepzakken aan € 3. Sinds eind oktober waren ze reeds druk in de weer, en de actie liep als een trein, wat hen nog meer motiveerde! Ze bleven doorgaan tot de laatste dag, ONGELOOFLIJK!!!

Ook de lagere school Regina Caeli te Dilbeek ondersteunde de actie en koppelde hun warmste week-initiatief hieraan, iets wat helemaal aanleunt bij onze slogan 'Samen dementie draagbaar maken'.

WARME HUISKAMERCONCERTEN VAN 'HET LOT'

Een mantelzorger die de Familiegroep Dementie regio Sint-Niklaas bijwoont, gaf met 'Het Lot' hartverwarmende huiskamerconcerten ten voordele van Alzheimer Liga Vlaanderen. Iedereen kon in zijn huiskamer een concert aanvragen. Dit initiatief bracht zomaar eventjes € 830 op! Als slot gaven ze nog een gratis optreden in januari om de actie op een leuke muzikale wijze af te sluiten.

WOONZORGCENTRUM SINT LUCIA – TURNHOUT

In het woonzorgcentrum Sint Lucia te Turnhout werd een inzamelactie gehouden. Marleen Mesuere, voorzitter van de Familiegroep Dementie regio Turnhout mocht met veel plezier de mooie cheque van € 500 in ontvangst nemen.

DE BIBI'S, DE DRIE KONINGEN

De BiVoorlezers van de bibliotheek in Hoogstraten brachten 'De drie koningen' van Godfried Bomans ten tonele. Flor Verschuere zorgde voor de muzikale omlijsting. Achteraf kon men bij een glaasje glühwein napraten. De opbrengst van de voorstelling werd geschonken aan onze liga in het kader van de warmste week.

EEN KIJKJE BIJ FAMILIEGROEPEN DEMENTIE

REGIO DEINZE

FAMILIEGROEP DEMENTIE DEINZE

Op 28 december 2017 hield onze Familiegroep Dementie haar jaarlijkse eindejaarsbijeenkomst in de ons vertrouwde locatie van het dienstencentrum De Rekkeling. De opkomst bestond uit de huidige mantelzorgers en leden die hun partner of familielid hebben verloren. Ook mochten we de provinciale voorzitter en zijn echtgenote begroeten. Er werd aandacht besteed aan de vier leden die ons ontvielen in 2017.

De zaal was opgesmukt met schilderwerken van een van de leden die ook nog zorgde voor een lekker aperitiefje. Er werd gezellig gebabbeld en van gedachten gewisseld met tussendoor tijd om te proeven van het assortiment taarten gekozen door onze moderator. Zij werd trouwens nog in de bloemetjes gezet voor haar inzet. Een gratis tombola zorgde voor het nodige animo en de bijeenkomst werd zoals gewoonlijk afgesloten met een aangepast gedicht voorgedragen door onze secretaris. Eens te meer bleek hoe de mantelzorgers zich thuis voelen in onze Familiegroep Dementie; 't is te zeggen in onze familie. Het is een stimulans voor de kernleden om onverdroten verder te ijveren voor de lotgenoten.

*Françoïse Van de Weyer
Erevoorzitter Familiegroep Dementie regio Deinze*

TESTAMENT.BE

OOK ALS JE ER NIET MEER BENT, KAN JE NOG MEER BETEKENEN DAN JE DENKT.

Neem een goed doel op in je testament en vergroot de erfenis van wie je dierbaar is.

Namens het voltallig bestuur, directie en staf, en meer nog namens alle mantelzorgers en personen met (jong)dementie willen wij alle schenkers een warm hartelijk 'dank je wel' zeggen!

SAMEN FRONTOTEMPORALE DEMENTIE DRAAGBAAR MAKEN

Mensen met frontotemporale dementie (FTD), hun mantelzorgers en familieleden hebben het vaak niet gemakkelijk. Want niet altijd krijgen ze een tijdige diagnosestelling, zorg en ondersteuning. FTD ontstaat doordat hersencellen in de frontaalkwab (gedragsgebied) en de temporaalkwab (taalgebied) afsterven. Dit leidt tot verminderd functioneren van deze hersengedeelten. De eerste verschijnselen van FTD worden bepaald door de plaats in de hersenen die beschadigd zijn geraakt. Veranderingen in gedrag, persoonlijkheid en spraak zijn kenmerkend voor deze aandoening. Veelal in een later stadium krijgen mensen met FTD geheugenstoornissen.

Onder het motto 'Samen sterk' gingen het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en Alzheimer Liga

Vlaanderen op 7 februari 2018 in gesprek met collega's van FTD-Lotgenoten (www.ftdlotgenoten.nl). We spraken met de Nederlandse Margreet Mantel en de Vlaamse Martine Verbeke. Beiden zorgen voor hun partner met FTD. Tezamen met hen dachten we na hoe we nog meer de handen in elkaar kunnen slaan om mensen te helpen met gericht advies en info. De vier organisaties die www.jongdementie.info levendig houden, zullen alvast verder bouwen aan een infoaanbod over FTD. Ook op het Vlaams Symposium op 30 maart in Herentals (<http://www.alzheimerliga.be/events/vlaams-symposium-jongdementie-1>) kreeg deze dementievorm de nodige aandacht. Meer daarover leest u in het volgend nummer van dit tijdschrift.

MENSEN MET DEMENTIE AAN HET WOORD!

Begin 2012 werd de Europese Werkgroep voor Mensen met Dementie (European Working Group of People with Dementia, afgekort EWGPWD) gelanceerd door Alzheimer Europe en haar aangesloten verenigingen. De leden van deze werkgroep zijn mensen met dementie die door hun nationale alzheimerverenigingen zijn voorgedragen. Zij zorgen ervoor dat de activiteiten, projecten en vergaderingen van Alzheimer Europe de prioriteiten en standpunten van mensen met dementie weerspiegelen. De werkgroep werkt onafhankelijk. De leden van hun Bestuur worden dan ook verkozen door de leden van EWGPWD. Ook de agenda van hun activiteiten bepalen zij zelf.

In Hotel Légère te Luxemburg vond op 20 maart 2018 een inspirerende ontmoeting plaats tussen de leden van EWGPWD, de directeur van Alzheimer Liga Vlaanderen (ALV) en de directeur en communicatiemedewerker van Expertisecentrum Dementie Vlaanderen (EDV).

Na de voorstelling van EDV, ALV en EWGPWD aanhoorden de genodigden boeiende getuigenissen en inspirerende ideeën voor een mogelijke opstart van een Vlaamse werkgroep van mensen met dementie. Verschillende landen zijn ons hierin al voorgegaan, zoals Ierland met hun Irish dementia working group. "Ook in Vlaanderen kunnen we veel leren van mensen met dementie. Zij zijn de experts", zegt communicatiemedewerker Olivier Constant (EDV). "De

inzichten van mensen met dementie zijn cruciaal bij dementievriendelijke initiatieven en beslissingen", stelt directeur Jurn Verschraegen (EDV). "Maar ook voor een goede omgang met mensen met dementie dient hun stem aanhoord te worden. We dienen niet over hen te spreken, maar **met** hen!", zegt directeur Hilde Lamers (ALV). Een mogelijke Vlaamse werkgroep van mensen met dementie sluit naadloos aan bij de campagne 'Onthou mens, vergeet dementie' en bij het Interreg 2 Seas Mers Zeeën Cascadeproject waarin men streeft naar kwaliteitsvolle dementiezorg waarin eenieder meetelt. Zowel ECD en ALV zijn hierbij betrokken.

**I want to
speak
please**

Geïnteresseerd om als persoon met dementie deel te nemen aan een Vlaamse Werkgroep Dementie? Neem dan contact op met secretariaat@alzheimerliga.be of communicatie@dementie.be.

"Interessante mensen", zegt Geert. "Internationaal contact is altijd interessant voor mij."

Mijn man is een Vlaming en hij heeft meer dan 10 jaar in het buitenland gewerkt. Nadat hij naar Vlaanderen terugkeerde, werkte hij met zijn internationale collega's in België. We wonen in Antwerpen en onze stad is ook internationaal bekend en ik ben zelf een buitenlander. "Maar hier", zegt hij over 'The Working Group of People with Dementia', "hebben we voor de eerste keer deelgenomen aan hun vergadering". 'The Working Group of People with Dementia' is een deel van Alzheimer Europe. In deze groep werken mensen met dementie van heel Europa en hun mantelzorgers samen om hun stem aan het brede publiek kenbaar te maken. De realiteit van dementie is niet goed gekend. Personen met dementie zijn niet altijd oud. Velen kunnen nog sporten, lezen, rekenen en verstaan. Ik wist het. Ik heb dit ook altijd geweten.

Tijdens de vergadering was ik verbaasd over wat de mensen met dementie in de 'The Working Group of People with Dementia' allemaal kunnen. Mijn imago van "de mensen met dementie" of "het leven met dementie" is totaal veranderd. Ze waren actief en praatten actief. Ze vertelden geen onzin en voerden een redelijke discussie in het Engels. Tot mijn grootste verbazing stelde ik vast dat een van de deelnemers geen Engels kende voordat hij de diagnose kreeg. Deze persoon kan niet in het Engels praten maar hij volgde de discussie met behulp van zijn vrouw.

Het symptoom van dementie is heel gevarieerd. Voor Geert is het niet meer mogelijk om een nieuwe taal te leren. Dit komt omdat zijn geheugen het niet meer toelaat. Hij kan nog goed rekenen, beter dan ik. Hij kan nog vlot Engels praten en van een conversatie genieten. Maar hij kan niet meer discussiëren. Dit punt moet ik toegeven. Ik was tijdens de vergadering verbaasd van het gegeven dat de mensen van de groep bepaalde dingen konden die Geert niet meer perfect kan doen. Deze mensen zijn zo krachtig, vol levenslust. Ze geven niet op. Dit maakt vele dingen anders.

De mensen met dementie leven! Ze zijn misschien een deel van hun capaciteiten kwijt, maar niet volledig. Ze zijn nog niet weg en ze zijn nog zichzelf. Met wat gepaste hulp, kunnen ze nog veel doen. En actief blijven is zo belangrijk! We hebben zeer interessante internationale collega's ontmoet.

*Geschreven door Ikuko, partner van Geert
Gelezen en goedgekeurd door Geert, 23 maart 2018*

ZORG- EN HULPVERLENERS IN VLAANDEREN VERENIGEN ZICH IN 60 EERSTELIJNSZONES

Begin juli 2017 werd een oproep voor de vorming van een eerstelijnszone verspreid naar het brede werkveld van de eerste lijn in Vlaanderen. Bij het Agentschap Zorg en Gezondheid werden op 31 december 2017 55 aanvragen voor een eerstelijnszone ingediend. Na evaluatie van de ontvankelijkheids- en motivatiecriteria werden 49 projecten voor vorming van eerstelijnszones goedgekeurd. Hieronder vindt u een overzicht van welke gemeentes tot welke zone behoren.

49 goedgekeurde eerstelijnszones
Eerstelijnszones maart 2018

© <https://www.zorg-en-gezondheid.be/nieuwsbrief-over-de-reorganisatie-van-de-eerstelijns-maart-2018>

Een centrale plaats voor de persoon met een zorgnood en zijn mantelzorgers!

De eerstelijns hervorming heeft tot doel de zorg in de eerste lijn meer integraal te organiseren, met een centrale plaats voor de persoon met een zorgnood en zijn mantelzorgers. Binnen zo'n zone gaan lokale zorg- en hulpverleners (huisartsen, apothekers, thuisverpleegkundigen, psychologen, welzijnswerkers ...) nauwer en met meer expertise samenwerken. Onderling, maar ook met hun patiënten, het lokale bestuur en de lokale zorg- en welzijnsorganisaties. Zorg- en hulpverleners hebben in hun regio bepaald welke gemeentes samen een eerstelijnszone vormen: een zone van ongeveer 75.000 tot 125.000 inwoners waarbinnen die versterkte samenwerking vorm zal krijgen. 245 van de 308 gemeentes in Vlaanderen hebben al een plaats gevonden in één van 49 zones, de overige gemeentes zullen de komende maanden aansluiten of een eigen zone vormen.

Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin:

"De oprichting van de eerstelijnszones is een grote stap in de hervorming van de eerste lijn die we in 2016 zijn begonnen. De komende maanden zullen in elke zone de zorg- en welzijnsactoren elkaar beter leren kennen en afspraken beginnen maken. Het doel daarbij is het realiseren van optimale levenskwaliteit en autonomie voor personen met een zorg- of ondersteuningsnood. Daarom moet zorg en hulp gericht zijn op alle levensdomeinen. De expertise zal in elke zone toenemen, dankzij het uitwisselen van kennis en doordat de zones ondersteund zullen worden door een centrale expertiseorganisatie, het Vlaams Instituut voor de Eerste Lijn. Voor de Vlaming betekent dit betere zorg en meer betrokkenheid. Zijn eerstelijnszorg- of hulpverlener krijgt namelijk een ruimer zicht op welke oplossingen er voor zijn specifieke zorgvraag zijn. Daarbij wordt ook meer rekening gehouden met wat de persoon met een zorgnood en zijn mantelzorgers zelf willen, kunnen en verwachten."

Naar <https://www.zorg-en-gezondheid.be/zorg-en-hulpverleners-in-vlaanderen-verenigen-zich-in-60-eerstelijnszones>

ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN ALS BETROKKEN PARTIJ IN EERSTELIJNSZONES!

Reeds op datum van 11 april is bekend dat gemandateerde vrijwilligers van Alzheimer Liga Vlaanderen een engagement opnemen in eerstelijnszones (ELZ). Tot op heden zijn zij al betrokken in ELZ Balen, Dessel, Mol, Retie; ELZ Bonheiden, Heist-op-den-Berg, Putte; ELZ Grobbendonk, Herentals, Herenthout, Kasterlee, Lille, Olen, Vorselaar; ELZ Zuiderkemen Geel, Herselt, Hulshout, Laakdal, Meerhout, Westerlo.

VLAAMS EXPERTISEPUNT MANTELZORG LANCEERT WEBSITE MET INFORMATIE VOOR MANTELZORGERS

De Vlaamse regering besliste vorig jaar in het kader van het Vlaams mantelzorgplan om 300.000 euro in te zetten voor de oprichting van het Vlaams Expertisepunt Mantelzorg. In de Week van de Zorg, op de themadag Mantelzorg van vrijdag 16 maart lanceerde het Expertisepunt zijn website www.expertisepuntmantelzorg.be.

Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin: "Uit het voorbereidend traject naar het Vlaams mantelzorgplan (2016-2020) bleek er een onmiskenbare nood aan het samenbrengen van kennis en expertise die kan worden ingezet voor en door mantelzorgers, professionelen en beleidsmakers. Het Vlaams Expertisepunt Mantelzorg realiseert dit nu door inzichten, gegevens, kennis, methodieken en adviezen over mantelzorg in Vlaanderen digitaal aan te bieden via www.expertisepuntmantelzorg.be."

In een eerste fase wordt de informatie voor mantelzorgers zelf op een toegankelijke wijze beschikbaar gesteld. Op 23 juni 2018, op de Dag van de Mantelzorg, gaat een tweede fase van de website van start, waarbij een portaal voor professionelen aan de website zal worden toegevoegd. Vanaf dan kunnen zij er ook terecht voor informatie op maat die hen helpt mantelzorgers te ondersteunen in hun dagelijks professioneel handelen.

Vlaams Expertisepunt Mantelzorg

Naar: <https://www.zorg-en-gezondheid.be/vlaams-expertisepunt-mantelzorg-lanceert-website-met-informatie-voor-mantelzorgers>

"Een knuffel is een truc dat de natuur ons gegeven heeft om te stoppen met praten wanneer woorden overbodig zijn"

Tim Carpentier www.herinneringskoffer.be

"Als ik de dagen niet meer kan onthouden, maak dan voor mij elk moment onvergetelijk"

Tim Carpentier www.herinneringskoffer.be

VLAAMSE RESOLUTIE VRAAGT SPECIFIEKE AANDACHT EN INSPANNING VOOR MENSEN MET JONGDEMENTIE

In Vlaanderen leven naar schatting 5.400 jonge mensen met dementie. Van jongdementie is er sprake als de eerste symptomen zich vóór de leeftijd van 65 jaar voordoen. De impact van deze aandoening op het leven van de getroffen en hun naaste omgeving is indringend. Ook het stellen van de juiste diagnose neemt vaak jaren in beslag. Volgens de NeedYD-studie (Needs in Young onset Dementia) zelfs meer dan vier jaar.¹

“Bij de zorgnood die volgt op deze ingrijpende diagnose doet men vaak een beroep op vrijwillige en professionele ondersteuning”, zegt Vlaams volksvertegenwoordiger Peter Persyn (N-VA).² In een resolutie werd aan de Vlaamse regering extra aandacht en ondersteuning gevraagd voor jonge personen met dementie.³ “Er is nood aan fysieke en psychologische ondersteuning en aan vorming. Dat geldt zowel voor de persoon met jongdementie, zijn of haar mantelzorg(s) als voor de naaste omgeving. Denk bijvoorbeeld aan de diensten oppashulp, familiegroepen, lotgenootgroepen, buddy-werkingen, enzovoort”, aldus Peter Persyn, hoofdindieners van deze resolutie.⁴ Op 16 februari werd de resolutie⁵ in Hét Ontmoetingshuis van Zorgcirkels Jongdementie te Leuven⁶ voorgesteld. De plenaire vergadering van het Vlaams Parlement nam op 28 februari 2018 de tekst aan van

het voorstel van de resolutie betreffende specifieke beleidsaandacht voor jonge personen met dementie.⁷

Samen met vzw Het Ventiel (buddywerking) en regionaal expertisecentrum dementie Foton (thuisbegeleiding) behoren de Zorgcirkels in Leuven tot de pioniers in ondersteuning van mensen met jongdementie in Vlaanderen.⁸ De coöperatie Zorgcirkels Jongdementie werd op 31 juli 2017 opgericht in de schoot van vzw Woonzorgnet-Dijleland en het regionaal expertisecentrum dementie Memo. Griet Robberechts, directeur van Woonzorgnet-Dijleland stelt: “Deze resolutie is een eerste politieke stap, maar we zijn er nog lang niet. Elke persoon met jongdementie heeft zijn of haar eigen persoonlijk verhaal met specifieke zorgnoden.” Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de Alzheimer Liga Vlaanderen juichen de resolutie toe en hopen dat er concrete acties uit voortvloeien. “Jonge mensen met dementie hebben een ondersteuning op maat nodig met de focus op wat ze nog kunnen. Ook de financiële impact van de aandoening verdient verdere aandacht”, zegt Jurn Verschraegen, voorzitter van de Werkgroep Jongdementie Vlaanderen. De resolutie sluit naadloos aan bij het tienpuntenplan rond jongdementie die deze Vlaamse werkgroep heeft opgesteld.⁹

¹ Meer info over de studie kan u raadplegen via <http://www.jongdementie.info/index.php/2-uncategorised/170-needyd>

² <https://www.peterpersyn.be/nieuws/vlaams-meerderheid-vraagt-extra-aandacht-en-inspanning-voor-jonge-personen-met-dementie>

³ <https://www.vlaamsparlement.be/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/1215214>

⁴ <https://www.peterpersyn.be/nieuws/vlaams-meerderheid-vraagt-extra-aandacht-en-inspanning-voor-jonge-personen-met-dementie>

⁵ <http://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1369623>

⁶ <http://www.zorgcirkelsjongdementie.be/nl/het-ontmoetingshuis>

⁷ <http://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1375600>

⁸ In Vlaanderen en Nederland zijn er een aantal voorzieningen aanwezig die specifieke opvang voorzien voor mensen met dementie op jonge leeftijd. Zie <http://jongdementie.info/index.php/2014-05-08-14-26-40/aanbod>.

⁹ <http://www.jongdementie.info/index.php/2014-05-08-14-37-59/beleid>

ONDERZOEK NAAR DEMENTIE HERLEEFT

Nadat enkele grote farmaceutische bedrijven stopten met hun onderzoek naar nieuwe medicatie tegen Alzheimer, is het goed te vernemen dat Denali Therapeutics een financiële injectie geeft voor het Alzheimer-anti-lichaam van Bart De Strooper. Deze Vlaamse Alzheimerexpert is verbonden aan de KU Leuven en aan het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB). Tevens is hij directeur van het Dementia Research Institute, dat deel uitmaakt van University College London. In ‘De Tijd’ van 21 februari 2018 lezen we dat hij in de wolken is met de miljoenensteun voor zijn antistof in de strijd tegen de hersenziekte. Denali Therapeutics nam een licentie op De Stroopers’ ontwikkeling en haalde op Nasdaq 250 miljoen dollar op voor de verdere afwerking van zijn onderzoeksprojecten.

Bart De Strooper © KU Leuven – Rob Stevens

De Strooper: “Binnen drie à vier jaar zullen we al patiënten met geneesmiddelen kunnen behandelen, een ongehoofde vooruitgang. Of die medicijnen de perfecte oplossing zijn, blijkt natuurlijk pas over tien tot vijftien jaar, als de patiënt ouder is. Sowieso komt alles nu in een stroomversnelling” (De Tijd, 21 febr. 2018).

Bart De Strooper is tevens een van de vier laureaten van de Brain Prize 2018 (1 miljoen euro) van de Deense Lundbeck Stichting (<http://www.thebrainprize.org/>). De andere laureaten zijn John Hardy, Christian Haass en Michel Goedert. De wetenschappers ontvangen

de prijs voor hun baanbrekend onderzoek naar de genetische en moleculaire grondslagen van de ziekte van Alzheimer, met verstrekkende gevolgen voor de ontwikkeling van nieuwe therapeutische interventies alsook voor het begrijpen van andere neurodegeneratieve ziekten van de hersenen.

Alzheimer Liga Vlaanderen is verheugd met dit heugelijk nieuws en ziet hierin een bewijs dat het onderzoek naar de ziekte van Alzheimer herleeft. De Liga spreekt haar welgemeende felicitaties uit aan prof. dr. De Strooper, zijn team en mede-laureaten.

HET AANTAL MEDICIJNEN IN ONTWIKKELING TEGEN DE ZIEKTE VAN ALZHEIMER ANNO 2017

Vanzelfsprekend is er een urgente noodzaak aan nieuwe therapieën om de ziekte van Alzheimer efficiënt te kunnen behandelen, zowel symptomatisch als *curatief**. Anno 2017 waren er 105 potentiële medicijnen in ontwikkeling voor dit specifieke doeleinde, waarvan 25 in het *fase I** onderzoek, 52 in het *fase II** onderzoek en tot slot, 28 in het *fase III** onderzoek (Figuur 1). Uit dit totale aantal farmacotherapieën in ontwikkeling waren het ongeveer voor 70% behandelingen die trachten het ziektemechanisme te stoppen, 14% van de medicijnen in ontwikkeling waren symptomatische farmaca om het geheugen te verbeteren en 13% waren agentia met als doel de neuropsychiatrische en gedrags symptomen te behandelen. In totaal namen maar liefst

54.073 studiepatiënten en gezonde vrijwilligers deel aan deze studies gespreid over fase I, II en III. Interessant genoeg waren er in 2017 een achttal nieuwe medicijnen in ontwikkeling in fase I, 16 in fase II en 5 in fase III in vergelijking met 2016. Daarnaast werden vooral medische beeldvorming (*amyloid-imaging*) en biomarkeranalyses gecombineerd met deze studies om tegelijkertijd de mogelijke verbetering in diagnostiek en het effect van de therapieën op het *amyloïde-beta en/of tau eiwit** in het brein te beoordelen [1]. De meeste fase III studies kennen een einde tegen 2020, wat hopelijk een nieuw arsenaal aan Alzheimer-specifieke medicijnen met zich meebrengt.

Door: **dr. Yannick Vermeiren** (PhD) - postdoctoraal onderzoeker aan het Instituut Born-Bunge (IBB), Universiteit Antwerpen en Alzheimer Research Center Groningen, Nederland (contact: yannick.vermeiren@uantwerpen.be)

*Lexicon:

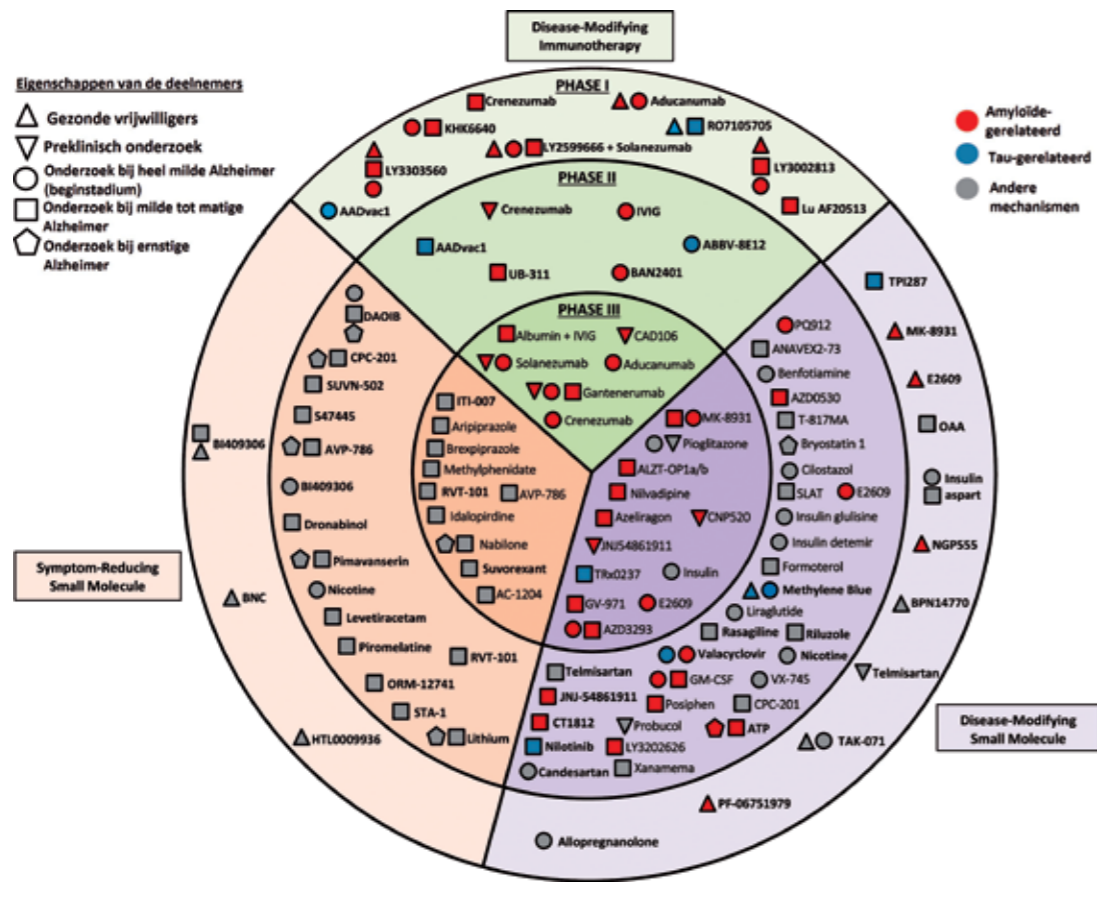
- *amyloïde-beta en tau eiwit*: beide eiwitten worden overmatig geproduceerd bij de ziekte van Alzheimer, ofwel binnenin (tau) of tussenin de hersencellen (amyloid); deze overmatige productie leidt tot het samenklitten van de eiwitten tot onoplosbare plaques (amyloid) en tangles (tau) waardoor de hersencellen uiteindelijk afsterven (= dementie).
- *curatief*: een genezende behandeling
- *fase I*: veiligheid en de werking van het geneesmiddel worden getest op een groep gezonde vrijwilligers; er wordt nagegaan wat de algemene effecten zijn (bijvoorbeeld opname in het bloed) en of er onmiddellijke nevenwerkingen zijn.

- *fase II*: het medicijn wordt getest bij een beperkte groep patiënten die de aandoening in kwestie hebben; bedoeling is de veiligheid van het geneesmiddel verder te controleren en na te gaan of het beoogde effect op korte termijn wordt bereikt.
- *fase III*: bij een fase III onderzoek wordt het medicijn in ontwikkeling getest op een grotere groep patiënten in tegenstelling tot de eerdere fases I en II, om zo de nevenwerking en gunstige effecten op langere termijn na te gaan; de helft van de patiënten krijgt de standaardtherapie, of indien er geen standaardtherapie bestaat een placebo, een niet-werkzame stof; de andere helft wordt behandeld met het te onderzoeken geneesmiddel; als het geneesmiddel deze test doorstaat, wordt het geregistreerd.
- *immunotherapie*: een groep van behandelingsmethoden die erop gericht zijn onze natuurlijke afweer of immuniteit te stimuleren om de lichaamseigen boosdoeners (in dit geval het amyloïde en tau eiwit) aan te vallen en op te ruimen.

Bron:

[1] Cummings J., Lee G., Mortsdorf T., Ritter A., Zhong K. (2017) Alzheimer's disease drug development pipeline: 2017. *Alzheimers Dement.* (N.Y) Vol. 3, pp. 367-384.

Fig 1. Een illustratief overzicht van het aantal medicijnen in ontwikkeling tegen de ziekte van Alzheimer anno 2017.

Zowel farmacotherapieën in fase I (*phase I*), II (*phase II*) en III (*phase III*) worden getoond. De actiemechanismen van deze agentia zijn drieledig:

- (i) ofwel proberen ze het **ziektemechanisme** te stoppen (*disease-modifying*) met behulp van **immunotherapie***;
- (ii) ofwel middels een effectieve molecule, eveneens **gericht tegen het amyloïde-beta of tau eiwit** (*disease-modifying small molecule*);

(iii) ofwel via symptomatische medicijnen die zowel het **geheugen** als de **gedragsstoornissen** trachten te verbeteren (*symptom-reducing small molecule*).

Deze figuur werd met toestemming overgenomen en aangepast uit Cummings et al. 2017 [1].

DE VERSCHILLENDE DEMENTIESUBTYPES TOEGELICHT

Volgens de huidige criteria (*Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 5th edition; DSM-V, 2013*) wordt de term 'dementie' gedefinieerd als een *neurocognitieve** stoornis, majeur (uitgebreid) of mild (beperkt) [1]. Wereldwijd is dit DSM-V boek hét referentiepunt voor de psychiatrie en aanverwante beroepen. In deze laatste versie is vreemd genoeg de term 'dementie' vermeden, omdat hij te stigmatiserend zou zijn [2]. Desondanks mag en kan de term nog altijd gebruikt worden. De criteria worden samengevat in **Tabel 1**.

Tabel 1. Criteria voor een majeure en *milde* neurocognitieve stoornis (i.e. dementie) (DSM-V, 2013)

<p>A. Significante (Een beperkte) cognitieve achteruitgang in 1 of meer cognitieve domeinen komende van een voormalig (hoger) niveau van functioneren (<i>amnesie*, apraxie*, agnosie*</i>)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dit werd geformaliseerd door de cliënt zelf of informant of de arts 2. Of dit werd vastgesteld na neuropsychologisch onderzoek of andere gestandaardiseerde testen
<p>B. Achteruitgang interfereert (niet) met de alledaagse activiteiten (BADL* vs. IADL*)</p>
<p>C. Cognitieve deficits komen niet enkel voor tijdens een toestand van delier*</p>
<p>D. Cognitieve achteruitgang valt niet te wijten aan/kan niet beter worden verklaard door een andere mentale stoornis (bv. schizofrenie, majeure depressie)</p>
<p>- Een <i>specificatie</i> is nodig voor het subtype (bv. een majeure neurocognitieve stoornis ten gevolge de ziekte van Alzheimer (of: frontotemporale dementie, ziekte met Lewy lichaampjes, vasculaire oorsprong, etc.))</p>
<p>- Een <i>specificatie</i> is nodig indien het met of zonder gedragsstoornissen voorkomt (bv. psychose, depressie, agitatie, apathie, etc.)</p>
<p>- De ernst moet verduidelijkt worden (mild, matig, gevorderd) (geen ernstindicatie)</p>

De roodgekleurde woorden duiden op aanvullingen/wijzigingen voor de criteria van een milde neurocognitieve stoornis.

De woorden 'dementie' of 'neurocognitieve stoornis' duiden dus eerder op de achteruitgang van het geheugen en de hieraan verbonden gevolgen, dan dat ze de oorzaak beschrijven. Het zijn geen specifieke ziektes. Men spreekt daarom ook altijd over dementie als een *syndroom**, aangezien het een term is die een waaier van symptomen omvat. Hierna worden de meest voorkomende types kort overlopen, inclusief hun medische afkortingen (zie ook Tabel 2).

De ziekte van Alzheimer (*Alzheimer's disease, AD*) is de meest voorkomende vorm van dementie, genaamd naar Alois Alzheimer (1864-1915), zijn ontdekker. Van alle personen met dementie, heeft ongeveer 60-75% deze vorm. Het is een traag voortschrijdende ziekte waarbij *amyloïde-beta en tau** eiwitten opeenstapelen in de hersencellen, waardoor deze afsterven. Het kan echter wel tot 20 jaar duren na start van deze samenklontering van eiwitten in het brein alvorens de eerste

symptomen waarneembaar zijn, zoals het geheugenverlies. Vaak betreft dit het kortetermijngeheugen. Het langetermijngeheugen blijft langer intact, met als gevolg dat gesprekken vaak over personen en gebeurtenissen gaan uit de jeugdijaren [2]. Depressie kan een voorbode van de ziekte zijn, maar ook agressie, onrust, agitatie en angststoornissen gaan gepaard met de ziekte. Daarnaast is er een langzame taalverarming en verlies van praktische vaardigheden. Tegenwoordig is de ziekte goed en vroegtijdig te diagnosticeren door een combinatie van beeldvorming van de hersenen (CT of MRI), analyse van biomarkers in het *lumbaalvocht**, geheugentesten en een neuropsychologisch onderzoek. Net zoals bij de meeste dementievormen hierna besproken, is ook AD tot op heden ongeneesbaar.

De tweede meest voorkomende dementievariant, is **vasculaire dementie** (VAD). Deze vorm komt voor bij zo'n 15-25% van alle personen met dementie. Het is ook wel bekend onder de vroegere naam 'multi-infarctdementie'. De oorzaak is dit keer geen samenklontering van eiwitten in de hersenen, maar wel problemen met de bloeddorstrooming als gevolg van een gekende oorzaak (bv. te hoge cholesterol, diabetes, te hoge bloeddruk, aderverkalking, hart- en vaatziekten). Hersencellen krijgen te weinig zuurstof door een gebrekkige bloeddorstrooming wat uiteindelijk kan leiden tot een beroerte. Vasculaire dementie kan echter grotendeels vermeden worden door de levensstijl aan te passen (bv. gezonde voeding, stoppen met roken, sporten). Ook bestaat er zoiets als een *transiënte ischemische aanval (TIA)**, die ogenschijnlijk onmerkbaar voorbijgaat. Het beloop bij vasculaire dementie is gelijkend aan deze bij AD, alleen is het ietwat grilliger en soms acuter, zeker wanneer een plots herseninfarct optreedt. De klinische symptomen hangen dan af van de getroffen regio(s). Indien zowel de ziekte van Alzheimer optreedt naast een vasculaire problematiek, spreekt men van een **gemixte dementie** (*mixed dementia*, MXD). Dit laatste blijkt vaker voor te komen dan eerder gedacht, vooral bij ouderen (+75j).

Als derde hebben we de ziekte met **Lewy lichaampjes**, ook wel gekend als *Lewy body dementia* (LBD). Deze variant is gekenmerkt door eiwitafzettingen, *Lewy lichaampjes** genaamd, in de hersenschors en hersenstam. Aanvankelijk leidt dit tot dementie, maar tenminste één jaar nadien óf later treedt hierbij de ziekte van Parkinson op. **Parkinsondementie** (*Parkinson's disease dementia*, PDD) is dan weer het fenomeen waarbij dementie langzamerhand merkbaar wordt bij een individu dat al minstens 1 of meerdere

jaren lijdt aan de ziekte van Parkinson. Om dit onderscheid te kunnen maken, noemt men dit in de medische (onderzoeks)wereld de '1-jaarsregel' [3]. De ziekte van Parkinson is genoemd naar zijn ontdekker, James Parkinson (1755-1824). Kenmerkend voor beide aandoeningen – in tegenstelling tot AD – is het bestaan van (parkinsoniaanse) bewegingsstoornissen, zoals de gekende *tremor**. Bij beide dementievarianten treden vaak gedragsstoornissen op, zoals depressie, apathie en psychosen, maar ook problemen met het *autonome zenuwstelsel** (bv. bloeddrukdalingen, urine-incontinentie, seksuele disfuncties). Het functioneren fluctueert van dag tot dag. Belangrijk is ook de rol van *dopamine** bij beide aandoeningen, wat nauw samenhangt met *levodopa** therapie, althans voor de bewegingsproblematiek farmaceutisch op te vangen. Geschat wordt dat beide dementietypes voorkomen om en bij de 15%.

Een ietwat zeldzamere dementievariant is **frontotemporale dementie** (FTD). Bij dit type van jongdementie speelt erfelijkheid een heel grote rol, aangezien ruim geschat tot 85% van de individuen met dit dementietype een gekende mutatie hebben in het erfelijk materiaal (DNA). Typerend voor de ziekte is dus het vroeg optreden van de dementie, vaak op 40-50 jarige leeftijd of jonger, alsook het beperkte ziekteinzicht. De benaming 'fronto-temporaal' is afkomstig van de hersenregio's die zijn aangetast, met name de frontale (voorhoofds-)kwab en de temporale (slaap-)kwab. Omdat ze vaak zo jong zijn, wordt initieel aan een depressie of burn-out gedacht, wat het stellen van een correcte diagnose bemoeilijkt. De eiwitopstapelingen die bij FTD voorkomen zijn enorm variabel (**Tabel 2**). Aanvankelijk wordt FTD gekenmerkt door taal- of gedragsproblemen en niet zozeer door een geheugenproblematiek. Klinisch gesproken kan de ziekte worden onderverdeeld in drie subtypes, namelijk de gedragsvariant en dan nog twee taalvarianten, i.e. semantische primaire progressieve afasie (svPPA) en progressieve nonfluente afasie (PNFA). Bij de gedragsvariant is apathie of *decorumverlies** het eerste kenmerk, daar waar de taalvarianten zich uitend door ofwel het niet op woorden kunnen komen of de dingen verkeerd benoemen (svPPA), ofwel valt de spraakproductie gedeeltelijk of deels weg (PNFA). Geschat wordt dat minder dan 10% van alle personen met dementie lijden aan FTD, alhoewel een verbetering van de vroegtijdige diagnostiek het percentage de laatste tien jaar heeft doen toenemen.

Tabel 2. Een samenvatting van de symptomen, het verloop en andere kenmerken van de meest voorkomende dementievarianten

	AD	VAD	LBD/PDD	FTD
Verloop	Traag begin, gradueel verloop	Abrupt of gradueel verloop, nadien stapsgewijze of graduele voortschrijding	Sluipend begin, fluctuerend verloop	Vroege aanvang, sluipend begin Nadien een snel verloop
Symptomen	Normaal neurologisch onderzoek in de beginstadia, normale beweging (looppatroon), geheugenproblemen (kortetermijn), taalproblemen, gedragsstoornissen (depressie, agressie)	Focale neurologische verschijnselen, gangproblematiek, bewustzijnsdaling (acuut), verminderde concentratie, geheugenverlies, taalproblemen (spraak), emotionele labiliteit	Tremor, schuifelende gang, rigiditeit (stijfheid), visuele hallucinaties, valproblematiek, fluctuerend geheugen, apathie, depressie, gevoelig aan neuroleptica	Ontremd gedrag, slecht ziekteinzicht en beoordelingsvermogen, apathie, taalproblemen, geheugen initieel gespaard Later: mogelijke gangproblematiek/ bewegingsstoornissen (ALS- verwantschap)
Medische beeldvorming	Vooraf mediopemporale atrofie (slaapkwab), gegeneraliseerde herseninkrimping	Witte stofaantasting, beroertes	Gegeneraliseerde atrofie, aantasting zwarte hersenkern	Frontotemporale herseninkrimping is typerend (voorhoofds- en slaapkwab)
Pathologie (eiwitten)	Amyloïde-beta Tau	Bloedingen, infarcten (geen eiwitten tenzij bij de gemixte variant: AD)	Alfa-synucleïne (Lewy lichaampjes)	Tau, TDP-43, P62, UPS

Afkortingen: AD: ziekte van Alzheimer; ALS: amyotrofe laterale sclerose; FTD: frontotemporale dementie; LBD: Lewy body dementie; PDD: Parkinsondementie; VAD: vasculaire dementie.

Nog andere dementievarianten waar niet verder op zal worden ingegaan, zijn de ziekte van Huntington (HD), het syndroom van Wernicke-Korsakov (alcoholgebruik), ziekte van Creutzfeldt-Jakob (CJD) (gekekoeienziekte), amyotrofe laterale sclerose (ALS) – hoewel hier niet iedereen de dementie krijgt, het AIDS-dementie complex, progressieve supranucleaire paralyse (PSP), corticobasale degeneratie (CBD), multiple systematrofie (MSA), etc.

Twee laatste belangrijke punten die in het achterhoofd moeten worden gehouden bij het indelen van de verschillende dementievarianten, zijn: (i) er zijn zowel primaire alsook secundaire en pseudo-dementievarianten waarbij een indeling gebeurt op oorzaak (Tabel 3); (ii) de term jongdementie duidt enkel op de leeftijd bij het ontstaan van de dementie, met name jonger dan 65 jaar, wat dus in meer dan 90% van de gevallen een AD of FTD dementievariant betreft.

Tabel 3. Indeling van de dementiesubtypes volgens primair, secundair of pseudo-ontstaanstype

	Primaire dementietypes	Secundaire dementietypes	Pseudo-dementietypes
Eigenschappen	<ul style="list-style-type: none"> • onomkeerbaar • oorzaak niet altijd gekend • eiwitopstapelingen 	<ul style="list-style-type: none"> • potentieel omkeerbaar • door externe oorzaak • ingrijpen is mogelijk 	<ul style="list-style-type: none"> • volledig omkeerbaar • hierbij is er geen verlies van hersenmaterie
Voorbeelden	AD, FTD, PDD, LBD, ALS, CJD, CBD, MSA, PSP, HD, MXD	Wernicke-Korsakov, VAD, infecties (meningitis), AIDS-dementie complex, trauma, waterhoofd (hydrocephalus)	depressie, psychiatrische aandoeningen, schizofrenie, ondervoeding (vitamine B12 tekort), door medicatie, hormoonproblematiek (schildklier)

Afkortingen: AD: ziekte van Alzheimer; ALS: amyotrofe laterale sclerose; CBD: corticobasale degeneratie; CJD: Creutzfeldt-Jakob; FTD: frontotemporale dementie; HD: ziekte van Huntington; LBD: Lewy body dementie; MSA: multiple systematrofie; MXD: gemixte dementie; PDD: Parkinsondementie; PSP: progressieve supranucleaire paralyse; VAD: vasculaire dementie.

Door: **dr. Yannick Vermeiren** (PhD) - postdoctoraal onderzoeker aan het Instituut Born-Bunge (IBB), Universiteit Antwerpen en Alzheimer Research Center Groningen, Nederland (contact: yannick.vermeiren@uantwerpen.be).

*Lexicon:

- *amnesie*: geheugenverlies.
- *agnosie*: het onvermogen om voorwerpen, personen, objecten, geuren, geluiden nog correct te herkennen ondanks intacte zintuigelijke waarneming
- *apraxie*: het onvermogen om een bepaalde volgorde van handelingen nog correct uit te voeren (bv. koffiezetten).
- *autonome zenuwstelsel*: vegetatief of visceraal zenuwstelsel: het deel van het perifere zenuwstelsel dat een groot aantal onbewust plaatsvindende functies reguleert, zoals hartslag, bloeddruk, ademhaling, spijsvertering.
- *BADL*: basisactiviteiten van het dagelijkse leven: zichzelf wassen, aankleden, verzorgen, ...
- *decorumverlies*: sociaal onaangepast gedrag; ontremming.
- *delier*: een psycho-organische stoornis, waarvan de oorzaak lichamelijk is (het disfunctioneren van de hersenen), maar de verschijnselen zijn psychisch; deze uiten zich door verwarring, cognitieve problemen of aandachtsstoornissen; ook waanideeën treden op en hallucinaties; na een korte periode volgt er opheldering van symptomen.
- *dopamine*: een neurotransmitter die betrokken is bij verschillende functies, zoals het ervaren van genot en blijdschap; de stof zorgt voor signaaloverdracht tussen hersencellen en wordt gevormd door de hersencellen in de zwarte kern van het brein.
- *IADL*: instrumentele activiteiten van het dagelijkse leven: telefoneren, rekeningen betalen, auto rijden, ... (complexere zaken).
- *Lewy lichaampjes*: verzamelingen van neergeslagen en samengeklitte alfa-synucleïne eiwitten in de hersenschors en hersenstam bij patiënten met

- Lewy body dementie.
- *levodopa*: of carbidopa: medicament om de ziekte van Parkinson te behandelen, met name door het tekort aan dopamine aan te vullen.
- *lumbaalvocht*: het vocht dat de hersenen omringt en vandaar helemaal naar beneden vloeit tot vanonder aan de lendenwervels; het vormt een gesloten circuit en een milieu waarin afvalstoffen en andere worden uitgewisseld tussen hersencellen en de omgeving; het vocht wordt afgenomen via een ruggenprik ter hoogte van L3-L4.
- *neurocognitief*: betrekking hebbende op de cognitieve domeinen van de hersenen, zoals taal, geheugen, aandacht, leervermogen, executieve functies, perceptueel-motorisch en sociaal vaardig.
- *syndroom*: een ziektebeeld: een verzameling van steeds tezamen voorkomende klinische verschijnselen/symptomen.
- *T-tau, P-tau181 en amyloid-beta1-42*: een combinatie van drie herseneiwitten die bij Alzheimer zijn neergeslagen en hersencellen doen afsterven; het ligt aan de oorsprong van de ziekte van Alzheimer en na bepaling in lumbaalvocht is een variabele hoeveelheid van deze drie eiwitten al dan niet indicatief voor de ziekte.
- *tremor*: een voortdurende schudbeweging van één of meer lichaamsdelen en wordt veroorzaakt door een onwillekeurige contractie van spieren.
- *TIA*: een tijdelijke afsluiting van een bloedvat in de hersenen, veroorzaakt door een bloedprop; die bloedprop lost weer op, daarom duren de klachten vaak maar een paar minuten; bij een TIA zijn er geen blijvende gevolgen, maar het kan wel een voorbode zijn voor een herseninfarct.

Geraadpleegde bronnen:

- [1] American Psychiatric Association, 2013. DSM-V: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 5th edition. American Psychiatric Association, Washington, DC.
- [2] Dementie, de essentie. Door: Jan Steyaert. Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en uitgeverij EPO vzw, 2016.
- [3] McKeith IG, Boeve BF, Dickson DW, Halliday G, Taylor JP, et al., 2017. Diagnosis and management of dementia with Lewy bodies: fourth consensus report of the DLB consortium. *Neurology*, Vol. 89, pp. 88-100.

KONINKLIJK BEZOEK AAN HUIS PERREKES TE GEEL

Huis Perrekes te Oosterlo, een deelgemeente van Geel, is al tientallen jaren niet alleen een begrip in de residentiële zorgsector voor personen met dementie, maar véél meer nog, een veilige en creatieve thuis voor al wie er mag wonen, leven en begeleid worden. Samen met de familieleden en de brede plaatselijke gemeenschap gaan de deskundige, enthousiaste teamleden, op een vanzelfsprekende gelijkwaardige en zorgzame manier om met de residenten en met de bezoekers van het dagcentrum. Het geheim van het dagelijks geluk ligt hem in de ontdekking van de creatieve mogelijkheden bij al wie bij Huis Perrekes is betrokken. Kunst, muziek en zang, poëzie en leven op het ritme van de natuur brengt het mooie in mensen naar boven.

In de aangrijpende film: 'Still alive' en de prachtige publicatie: 'Mathilde pakt de zon' wordt het leven in Huis Perrekes kunstzinnig weergegeven voor al wie de gave heeft iedere mens in de eigen waarde te laten. Dit prachtige project, waar personen met dementie samenleven in gemeenschapshuizen, werd onlangs aangevuld met de renovatie van de Villa, waar voor-

heen de dorpsdokter resideerde. De Villa werd omgevormd tot een ontmoetingsplaats waar de gebruikers van het dagcentrum, de deelnemers van het zangkoor De Betties én de geïnteresseerde dorpsgenoten mekaar kunnen ontmoeten om samen kunst te bedrijven en culturele activiteiten bij te wonen.

Dit alles kwam onder de aandacht van ons vorstenpaar, die op 21 december 2017 een Kerstbezoek bracht om hun waardering uit te drukken voor de prachtige manier waarop dit 'voorleefproject' de theorie omzet in de praktijk.

Het vorstenpaar woonde na een werkvergadering, het optreden bij van het plaatselijke zangkoor, ongedwongen samen met de genodigden in het gerenoveerde tuinpaviljoen. Een gezellige receptie sloot het koninklijk bezoek af. Alzheimer Liga Vlaanderen drukt haar waardering en dank uit aan directeur Carla Molenberghs en het hele team, voor dit prachtige levenswerk!

Verslag: François De Vleeschouwer

4^E DAGVERZORGINGSCENTRUM VAN FAMILIEZORG OOST-VLAANDEREN

Familiezorg Oost-Vlaanderen startte op 1 maart 2018 met een vierde dagverzorgingscentrum (DVC) gericht op jonge mensen met dementie (Alzheimer, FTD, Korsakov, MCI, Parkinson, ...). Het gaat om mensen bij wie het ziekteproces begint voor hun 65ste levensjaar, maar vooral mensen die fysiek nog in goede conditie zijn en graag nog actief bezig zijn en blijven.

DVC Ter Ronne is gevestigd te Ronse in Stefaan-Moedest Glorieuxlaan 55, assistentiewoning 7.

Het DVC is gericht op mensen die nog thuis kunnen wonen en waarbij er behoefte is aan extra zorg en ondersteuning. Het behoud van autonomie en bestaande vaardigheden staat centraal in de begeleiding. Daarnaast biedt het DVC ook de mogelijkheid om in contact te komen met lotgenoten, wat steun kan bieden in het verwerkingsproces van de ziekte.

Bijkomend wil DVC Ter Ronne ook aandacht schenken aan de mantelzorgers van hun cliënten, door familie en naasten te betrekken bij de werking en steun te bieden waar mogelijk.

Het centrum zal elke weekdag geopend zijn van 8u tot 18u. De kostprijs is 3,5 euro per uur. Maaltijden worden aangeboden en vervoer kan individueel bekeken worden.

Meer info: Laure Vervaeke, T. 09 225 78 83 of 0494 53 28 05, dvcterronne@familiezorg.be
Andere voorzieningen die specifieke opvang voorzien voor mensen met dementie op jonge leeftijd: zie <http://jongdementie.info/index.php/2014-05-08-14-26-40/aanbod>.

ALZHEIMER MAG NIET VERGETEN WORDEN

Martijn Peters deed zijn doctoraatsonderzoek aan de Universiteit Hasselt. Tijdens deze periode ontwikkelde hij nieuwe manieren waarop het ontstaan van hersenziektes, zoals Alzheimer, gevisualiseerd kan worden. Momenteel werkt hij als stafmedewerker wetenschapscommunicatie aan de Universiteit Hasselt en helpt hij onderzoekers om op een duidelijke, creatieve en interactieve manier hun resultaten naar buiten te brengen.

Al van jongs af aan ben ik gefascineerd door wetenschap. Dit mede dankzij mijn grootvader. Ik herinner het mij nog alsof het gisteren was. Hoe ik mijn grootvader probeerde bij te houden terwijl we een roofvogel achtervolgde over de kronkelende wildpaden van het bos en hoe hij mij op onze ontdekkingstochten alles vertelde wat hij maar wist over de natuur. In dit universele toevluchtsoord van rust liggen enkele van mijn mooiste herinneringen. Helaas liggen zulke dierbare momenten voor velen onbereikbaar in het verleden, omhuld door een ondoordringbare mist. Eén van die vele slachtoffers van de tsunami aan hersenziektes die onze maatschappij heeft overspoeld, was mijn grootvader. Dementie maakte schoon schip in zijn hersenen.

Ondanks het feit dat het aantal patiënten die lijden aan alzheimer jaarlijks toeneemt en deze ziekte al vaak wordt omschreven als de 'volgende grote epidemie', weten wetenschappers nog relatief weinig over het ontstaan van deze ziekte. Dit is te wijten aan het feit dat onze hersenen omringd worden door een ondoordringbaar fort dat we de bloed-hersen-barrière noemen. Dit zorgt ervoor dat onze hersenen beschermd worden tegen lichaamsvreemde stoffen zoals virussen, bacteriën en toxische substanties, maar maakt het ook moeilijk voor ons wetenschappers om een kijkje binnenin te nemen als er iets misgaat. Daarom ontwikkelde ik tijdens mijn

doctoraatsonderzoek een nieuw hulpmiddel voor wetenschappers om succesvol deze barrière te omzeilen en zo hersenziektes, waaronder alzheimer, te kunnen bestuderen. Zo maakte ik minuscule nanodeeltjes, 1 miljoen keer kleiner dan de breedte van een menselijk haar, die licht kunnen geven en over de barrière kunnen gaan waardoor we cellen die betrokken zijn in het ziekteproces eindelijk kunnen bestuderen.

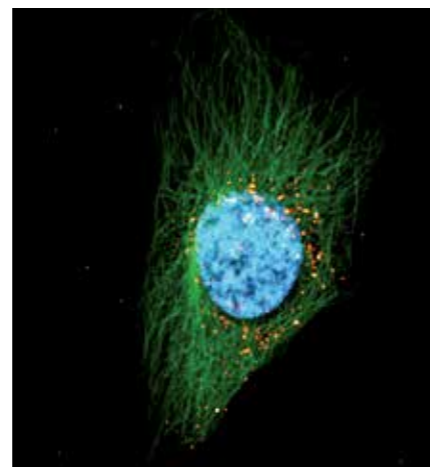

FOTO – nanodeeltjes zijn de rode bolletjes

In tegenstelling tot wat velen denken hoort alzheimer niet gewoon bij het ouder worden, maar is het echt wel een aandoening, zoals hart- en vaatziekten en ook kanker. Door onduidelijkheden zoals deze te weerleggen, kunnen we losbreken van de ketenen die we onszelf hebben opgelegd om het onderwerp bespreekbaar te maken. Zowel onderzoekers als patiënten moeten meer openlijk en duidelijk durven communiceren over de ziekte van Alzheimer. Iets wat ik probeerde tijdens mijn college voor de Universiteit van Vlaanderen. Daarnaast moeten we ook meer de focus leggen op de goede momenten in plaats van verlies en verdriet. Daarnaast is hoop ook één van de grootste sterktes van de mensheid. Als we blijven onderzoek doen naar deze ziekte dan zal de wetenschap de natuur uiteindelijk overwinnen. Er zal een periode komen waarin we alzheimer even efficiënt kunnen behandelen als ouderdomsziektes, zoals diabetes of hartkwalen. Daarom mag alzheimer niet vergeten worden.

Dr. Martijn Peters deed zijn doctoraat aan het Instituut voor Materiaal Onderzoek (IMO) en Biomedische onderzoeksinstituut BIOMED) van de Universiteit Hasselt. Meer info op zijn sociale media: https://twitter.com/MartijnPeters_/ <https://www.instagram.com/stories.of.a.scientist/>

GRIP ERKENDE INTERVENTIE BIJ ONBEGREPEN GEDRAG BIJ DEMENTIE

GRIP is ontwikkeld door de afdeling huisartsengeneeskunde en ouderengeneeskunde van het VU medisch centrum in Amsterdam. De erkenningscommissie ouderenzorg erkent de methode als een goed onderbouwde en effectieve interventie die helpt bij het verminderen van onbegrepen gedrag en psychofarmacagebruik bij mensen met dementie in de intramurale zorg. GRIP besteedt aandacht aan oorzaken van onbegrepen gedrag en het belang van methodisch werken. De interventie bestaat uit een scholing waarin men leert wat de oorzaak is van het onbegrepen gedrag.

Online tool

Daarnaast bevat de interventie een stappenplan voor methodisch werken via de online tool GripOnline. Men leert in vier stappen hoe men methodisch moet werken: signaleren, analyseren, behandelen en evalueren. Zorgverleners hebben ieder hun eigen rol en verantwoordelijkheden in dit proces.

Zorgverleners zijn meer tevreden

GRIP is volgens de commissie goed onderbouwd doordat wetenschappelijk onderzoek van dr. Sandra

<https://www.vilans.nl/artikelen/grip-op-probleemgedrag-effectief-bij-ouderen-met-dementie>

Zwijsen aan de basis ligt. Zij onderzocht samen met haar collega's de effecten van GRIP op probleemgedrag en psychofarmacagebruik bij mensen met dementie. GRIP is een effectieve bestrijding van beide problemen. Volgens het onderzoek van Zwijsen hebben zorgverleners niet minder werkdruk dankzij GRIP maar zijn ze wel tevredener.

Meer info over deze interventie kan u lezen via <http://www.databankinterventies.nl/interventies/interventie-grip-op-probleemgedrag.html>.

PETER CARRY GOOSSENS IN 'VERGEET MIJ NIET'

'Vergeet me niet' met Carry Goossens, Manu Jacobs en Ann De Winne geeft een menselijke, warme, liefdevolle en genuanceerde kijk op dementie. Het theaterstuk, in regie van Rikkert Van Dijck, is een indrukwekkende én lichtvoetige vertelling over een grootvader, een kleinzoon en de dementie die in hun leefwereld komt.

Carry Goossens: "Een man creëert als gevolg van een hersenziekte een eigen leefwereld in zijn kelder en krijgt daar nog enkel bezoek van zijn kleinzoon. Op een lichtvoetige wijze volgen we het proces van de voortschrijdende alzheimer, via de liefdevolle contacten die de jongeman blijft onderhouden. De dementie flirt met de grootvader, als ware het geliefden ... Ze infecteert hem en neemt alle zekerheden weg en geeft chaos in de plaats. Een ernstig thema in een frisse, luchtige, sfeervolle enscenering".

In april 2014 ging 'Vergeet mij niet' in première in de Zwarte Zaal van het Fakkeltheater. Coproducent Manu Jacobs schreef dit stuk en haalde de inspiratie uit de herinneringen aan zijn grootvader en uit zijn omgang met mensen met dementie die hij als kinesist behandelt. Acteur Carry Goossens neemt de

rol van de grootvader met dementie op zich. Ann De Winne verbeeldt in woord, zang en muziek de dementie die steeds aanwezig is. Naar aanleiding van de goede respons werd in het Fakkeltheater het stuk op 2, 3 en 4 maart 2018 hernomen. Zowel directeur, educatief stafmedewerker en vrijwilligers van Alzheimer Liga Vlaanderen genoten van het stuk.

In 2019 zal 'Vergeet me niet' onder de vlag van het Fakkeltheater doorheen Vlaanderen toeren. Dit van 14 januari tot en met 17 maart. Meer info en tickets: online via www.fakkeltheater.be, telefonisch via 070 246 036 en tevens aan de kassa van het Fakkeltheater, Reyndersstraat 7 te 2000 Antwerpen.

**NACHTRUST BIJ DEMENTIE
STAPPENPLAN VOOR EEN NIET-MEDICAMENTEUZE AANPAK**
NELE SPRUYTTE, MARIEKE VAN VRACEM, RENILT VRANKEN, CHANTAL VAN AUDENHOVE

Mantelzorgers, hulpverleners werkzaam in de thuiszorg of woonzorgcentra worden regelmatig geconfronteerd met nachtelijke onrust bij mensen met dementie.

Het is een belangrijk probleem dat niet alleen gepaard gaat met veel ongemak voor de persoon zelf, maar ook mantelzorgers en professionele zorgverstrekkers worden er door belast. Niet zelden is nachtelijke onrust en de overbelasting van mantelzorgers een reden voor verhuis van thuis naar het woonzorgcentrum.

Deze publicatie, opgesteld door het **LUCAS**-team, en gerealiseerd in samenwerking met de **Alzheimer Liga Vlaanderen**, wil mantelzorgers en hulpverleners ondersteunen en helpen. Op basis van literatuur en expertenpanels met mantelzorgers en professionals werd een praktijkgerichte aanpak ontwikkeld die mantelzorgers en hulpverleners helpt zoeken naar uitlokkers en naar een oplossing op maat voor hun individuele situatie.

Als praktisch werkinstrument is dit boek een aanrader voor wie een goede aanpak van nachtelijke onrust bij dementie op een niet-medicamenteuze wijze wenst te bevorderen.

ISBN: 978 25 0903 119 8
Aantal pagina's: 82
Prijs: € 20,00. Vanaf 25 ex.: € 17,50 per boek; vanaf 50 ex.: € 15,00 per boek; vanaf 100 ex.: € 12,50 per boek; vanaf 200 ex.: € 10,00 per boek
Uitgeverij: Politeia
Publicatie: 2018
Te bestellen via <http://www.politeia.be/nl-be/book/nachtrust-bij-dementie/16025.htm>

Boekvoorstelling 'Nachtrust bij dementie' op woensdag 25 april 2018.

Inschrijving - € 25 (boek inbegrepen): <https://www.kuleuven.be/lucas/nl/docs/nachtrust-bij-dementie-boekvoorstelling-inschrijving/view>
Sprekers:
Hilde Lamers, directeur Alzheimer Liga Vlaanderen
Ingrid Asnog, directeur woonzorgcentrum Sorgvliet
Dr. Nele Spruytte, SOM
Dr. Aline Sevenants, LUCAS KU Leuven
Prof. dr. Chantal Van Audenhove

DE SCHADUWBOKSER
JOHAN ZONNENBERG

Victor, dertig jaar, geboortefotograaf, kijkt terug op zijn leven en volgt het spoor naar het beginpunt. Na het stuklopen van zijn relatie met Amy gaat hij uit wanhoop daten. Eén date, Monique, geeft hem moed, niet zozeer voor een nieuwe relatie maar moed als hij naar zichzelf kijkt. Hij kijkt verder terug in zijn leven. Hoe Amy en hij elkaar hebben leren kennen, hoe fantastisch het was en hoe triest het werd. Zijn vriendschap met Rolf toen hij naar de havo ging en hoe dramatisch die ten einde kwam. Zijn basisschool en het verschrikkelijke ongeluk met zijn 'buitenspeelvriendje' Maarten. Door alles heen speelt het levenslange conflict met zijn moeder.

Victors moeder is inmiddels aan het dementeren en zit in een verzorgingstehuis. Zijn wekelijkse bezoeken aan haar leveren dezelfde gevechten maar ook onverwachte, tedere momenten op. Bij zijn laatste bezoek in het verhaal vertelt zij wat er rond Victors geboorte met haar is gebeurd en hoe dat haar drastisch veranderde.

"Psychologische roman die ontroert, vermaakt en tot het eind weet te boeien. De auteur is een meesterteller." Recensie NBD Biblion.

ISBN: 9789492221773
Aantal pagina's: 200
Prijs: € 17,95
Uitgever: Futuro Uitgevers
Publicatiedatum: 14/09/2017

Bron: <https://www.standaardboekhandel.be/seo/nl/boeken/litteraire-fictie/9789492221773/johan-zonnenberg/de-schaduwbokser>

**DEMENTIE
ZAKBOEK VOOR DE PROFESSIONELE ZORGVERSTREKKERS**
BRIGITTE SCHOENMAKERS EN JAN DE LEPELEIRE

Zorgverleners worden steeds vaker geconfronteerd met personen met dementie. Dit zakboek is een nuttige wegwijzer in de dagelijkse professionele zorg voor patiënten met dementie, hun familie en mantelzorgers. Van bij de ziektediagnostiek tot de fase van het levenseinde geeft dit boek een helder, wetenschappelijk overzicht van de zorg. Zowel huisartsen als andere hulpverleners uit de eerste lijn vinden in dit boek concrete antwoorden op hun vragen over dementie.

'Dementie. Zakboek voor de professionele zorgverstrekkers' is uitgegeven in samenwerking met het Academisch Centrum Huisartsgeneeskunde (ACHG) van de KU Leuven.

ISBN: 9789463443579
Aantal pagina's: 80
Prijs: € 17,50
Uitgever: ACCO Uitgeverij
Publicatiedatum: 23/08/2017

Bron naar <https://www.acco.be/nl-be/items/9789463443579/Dementie>

Uit het dagboek van Ludwin

Ik ben nu in een situatie terechtgekomen waarbij ik Leen niet meer alleen kan laten. Ze geraakt daar helemaal mee in de war. Ik was van plan om 's nachts minder actief te zijn en meer te rusten, maar dat lukt mij niet. Overdag vraagt Leen ook al mijn aandacht. Ik begrijp wel dat het een fase is waar Leen zich nu in bevindt. Ik krijg dan wel eens de opmerking dat er een moment gaat komen dat ik het zelf niet meer zal aankunnen. Maar, dankzij mijn creatieve geest vind ik altijd weer een oplossing. Leen is nog te goed voor een opname -en laat het dan zwaar zijn voor mij-, er is elke dag nog voldoende vreugde te vinden. Doelbewust schrijf ik meestal enkel het positieve nieuws. Hoe meer je positief denkt en spreekt hoe beter en hoe minder zwaar de zorg doorweegt. Dat heeft niets te maken met naïef zijn. Ik ben trots op wat ik kan doen. En alles wat er rondom mij gebeurt, kan enkel mijn gemoedstoestand verbeteren. Ik besef van mezelf dat ik één grote kracht bezit, een kracht die ik nooit mag vergeten: 'de liefde'.

*Groetjes,
Ludwin en Leen*

Samen met
u maken wij
dementie
draagbaar!
Dank!

ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN vzw
samen dementie draagbaar maken

REGIONALE WERKING

Word jij ons visitekaartje?

Alzheimer Liga Vlaanderen vzw zoekt enthousiaste mensen die zich vrijwillig willen inzetten voor onze regionale Familiegroepen (Jong)Dementie. Onze Familiegroepen (Jong)Dementie bieden **lotgenotencontact** voor familieleden en mantelzorgers van personen met (jong)dementie.

Interesse? Neem contact op met de educatief stafmedewerker: laura.weyns@alzheimerliga.be of 0495 21 41 19; via het secretariaat: secretariaat@alzheimerliga.be of 014 43 50 60

ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN PROVINCIE ANTWERPEN

ANTWERPEN CENTRUM

Contactpersoon: Julien De Leeuw, T. 0479 73 23 70, antwerpen@alzheimerliga.be

Locatie: Gezinsbond Gewest Antwerpen, Schermersstraat 32, 2000 Antwerpen

Tijdstip: 20.15u (onthaal vanaf 19.45u) tot 22u

- 12/06/2018: De film 'Beklimming van de berg Alzheimer' - met begeleiding van Jurn Verschraegen, directeur Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en schrijver van het gelijknamige boek

JONGDEMENTIE ANTWERPEN-CENTRUM

Contactpersoon: Julien De Leeuw, T. 0479 73 23 70, antwerpen@alzheimerliga.be

Locatie: Gezinsbond Gewest Antwerpen, Schermersstraat 32, 2000 Antwerpen

Tijdstip: 20.15u (onthaal vanaf 19.45u) tot 22u

- Het nieuwe programma voor het najaar is nog niet gekend. Hou de website in de gaten.

BERCHEM

Contactpersoon: Raymonda Poeck, T. 03 340 46 80, berchem@alzheimerliga.be

Locatie: zaaltje 'Paviljoen' van de kerk 'De Verezen Heer', Berchemstadionstraat 8, 2600 Berchem

Tijdstip: 14u tot 16u

- 24/04/2018: Mond- en gebitshygiëne. Het belang onderschat. Spreker: Raymonda Poeck
- 26/06/2018: Wat als eten een probleem wordt? Spreker: Rebecca Francis

BONHEIDEN

Contactpersoon: Jenny Claes, T. 015 20 71 17, bonheiden@alzheimerliga.be

Locatie: woonzorgcentrum Den Olm, Schoolstraat 55, 2820 Bonheiden

Tijdstip: 14u tot 16u

- 24/04/2018: Als opname in zicht komt
- 29/05/2018: De weg kwijt: letterlijk en figuurlijk
- 28/08/2018: Moeilijke beslissingen

BRECHT

Contactpersoon: Carl Van Geel, T. 0468 35 22 14,

brecht@alzheimerliga.be

Locatie: afwisselend per datum

Tijdstip: afwisselend namiddag en avond

- 21/06/2018: Mantelzorg en dementie. Locatie: woonzorgcentrum De Kleine Kasteeltjes Brecht vzw, Kleine Kasteeltjesweg 1, 2960 Brecht.

EKEREN

Contactpersoon: Ria Van den Broeck, T. 0486 81 78 89, ekeren@alzheimerliga.be

Locatie: woonzorgcentrum Hof De Beuken, Geestenspoor 73, 2180 Ekeren

Tijdstip: 19.30u tot 22u

- Het nieuwe programma voor het najaar is nog niet gekend. Hou de website in de gaten.

GEEL

Contactpersoon: Rina Meeus, T. 0474 49 94 90, geel@alzheimerliga.be

Locatie: afwisselend

Tijdstip: afwisselend

- 09/05/2018: Als opname in zicht komt. Locatie: woonzorgcentrum Zusterhof, Gerststraat 67, Geel. Van 19.30u tot 21.30u

HEIST-OP-DEN-BERG

Contactpersoon: Ilse Van Dessel, T. 015 22 88 99, heistopdenberg@alzheimerliga.be

Locatie: lokaal dienstencentrum De Pit / Inloophuis Dementie, Boonmarkt 27, 2220 Heist-op-den-Berg

Tijdstip: 14u (onthaal vanaf 13.30u) tot 16u

- 15/05/2018: Financiële kant van de situatie? Op welke voordelen en vergoedingen heb je recht als je in een zorgsituatie belandt?
- 17/06/2018: Dementiewandeling - Dag van de mantelzorg. Samen met de persoon met dementie genieten van een aangepaste wandeling

HERENTALS

Contactpersoon: Lieve Pelgrims, T. 0477 84 40 21, herentals@alzheimerliga.be

Tijdstip: afwisselend

- 17/05/2018: *Dementievriendelijke woonomgeving: mensen met dementie zijn meer dan wie ook afhankelijk van de kwaliteit van de materiële en sociale omgeving. Is die aangepast aan hun specifieke noden, dan kan deze het functioneren en het welbevinden in belangrijke mate ondersteunen. Tegevoel moet komen aan deze zwakste groep leidt eveneens tot een meer kwalitatieve woon, leef- en werkomgeving voor iedereen. Door Ergotherapeut Thuiszorgcentrum, referentiepersoon dementie. Van 14u tot 16u. Locatie: woonzorgcentrum Zilverlinde, Berkenstraat 15 te Olen*
- 01/06/2018: *Omgaan met mensen met dementie doorheen deverschillendestadia, zowel in de thuis situatie als in het woonzorgcentrum. Door S-plus Mantelzorg en Marianne Neefs - referentiepersoon dementie. Van 14u tot 16u. Locatie: woonzorgcentrum St. Anna, Vorselaarsebaan 1, Herentals*

HOOGSTRATEN

Contactpersoon: Kim Michielsens, T. 03 340 16 00, hoogstraten@alzheimerliga.be
Locatie: lokaal dienstencentrum Stede Akkers, Jaak Aertslaan 4, 2320 Hoogstraten
Tijdstip: afwisselend

- 15/06/2018: *Dementie en het dagelijkse leven. Hoe verlopen de maaltijden? Hoe pak je het wasmoment aan? Zijn er hulpmiddelen die ondersteuning kunnen bieden?*
Tijdstip: 14u - 16u

LIER

Contactpersoon: Christine De Smet, T. 03 490 01 30, lier@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum Sint-Jozef, Koningin Astridlaan 4, 2500 Lier
Tijdstip: afwisselend

- 05/06/2018: *van 19u - 21u: Vroegtijdige zorgplanning bij dementie*

MECHELEN

Contactpersoon: Peggy Goossens, T. 015 47 81 24, mechelen@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum De Lisodde, Frans Broersstraat 1, 2800 Mechelen
Tijdstip: 13.30 tot 15.30u

- 07/06/2018: *Omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag*

MECHELEN JONGDEMENTIE

Contactpersoon: Hilde Weckhuysen, T. 0470 29 11 16, jongdementiemechelen@alzheimerliga.be
Locatie: 't moNument, Lijsterstraat 2, 2800 Mechelen
Tijdstip: 19.30u tot 21.30u

- *Het nieuwe programma voor het najaar is nog niet gekend. Hou de website in de gaten.*

MOL

Contactpersoon: Isabella Van Baelen, T. 0495 54 50 31, mol@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum Witte Meren, Collegestraat 69, 2400 Mol

Tijdstip: vrijdagavond, van 19u tot 21u

- 04/05/2018: *Thema nog niet gekend*
- 15/06/2018: *Thema nog niet gekend*

NIEUW: NIJLEN - KESSEL - BEVEL

Contactpersoon: Wendy De Rijdt, T. 0479 41 34 72, nijlen@alzheimerliga.be
Locatie: afwisselend
Tijdstip: 19u tot 21u

- 18/06/2018: *Omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag. Locatie: woonzorgcentrum Heilig Hart, Kerkeblokken 11, 2560 Nijlen*

TURNHOUT

Contactpersoon: Marleen Mesuere-Jooris, T. 03 314 60 93, turnhout@alzheimerliga.be
Locatie: !Opgelet, vanaf nu wisselend: woonzorgcentrum De Wending, 't Kaffee - Albert Van Dyckstraat 18, 2300 Turnhout en woonzorgcentrum Sint-Lucia, De Hessie - Clarissendreef 1 (Heizijde 33), 2300 Turnhout.
Tijdstip: Afwisselend

- 19/06/2018: *Communicatie: begrijpen en begrepen worden WZC Sint-Lucia - De Hessie - 14u - 16u*

JONGDEMENTIE TURNHOUT - IN SAMENWERKING MET ONS ZORGNETWERK VZW

Contactpersoon: Hilde Weckhuysen, T. 0470 29 11 16, jongdementieturnhout@alzheimerliga.be
Locatie: 't Kaffee, woonzorgcentrum De Wending 1, Albert Van Dyckstraat 18, 2300 Turnhout
Tijdstip: 19.30u tot 21.30u

- 15/05/2018: *Film: De beklimming van de berg Alzheimer. Enkele deelnemers aan de bergtocht zijn deze avond aanwezig.*

WIEKEVORST

Contactpersonen: Steffi Van Besouw, T. 0474 39 00 28, wiekevorst@alzheimerliga.be
Locatie: lokaal dienstencentrum Het Pluspunt, Sint-Jozefstraat 15, 2222 Wiekevorst
Tijdstip: 14u tot 15.30u
Deelname: € 2

- *Elke eerste dinsdag van de maand*

WILRIJK

Contact: woonzorgcentrum Sint-Bavo, T. 03 820 73 00, wilrijk@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum Sint-Bavo, Sint-Bavostraat 29, 2610 Wilrijk
Tijdstip: afwisselend

- 31/05/2018: *Afscheid nemen van wat is geweest en opnieuw ontmoeten - 13.30 - 15.30u*

ZANDHOVEN

Contactpersoon: Conny Hubert, T. 03 340 33 03
 Myriam Gelykens, T. 03 340 33 10, zandhoven@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum OLV van Troost, Nazarethpad 107, 2240 Zandhoven
Tijdstip: afwisselend

- 14/06/2018: *van 19 tot 21u*

ZUIDERKEMPEN

Contactpersoon: Wendy Vermeulen, T. 014 84 92 01, zuiderkempen@alzheimerliga.be
Locatie: lokaal dienstencentrum Ter Harte, Verlorenkost 22, 2260 Westerlo
Tijdstip: afwisselend
 • 07/05/2018: *Omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag.*

ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN PROVINCIE LIMBURG

BERINGEN

Contactpersoon: Myriam Dhulst, T. 0473 30 93 32, beringen@alzheimerliga.be
Locatie: vzw Thuisverzorging de 'Eerste Lijn', Koolmijnlaan 86, 3580 Beringen
Tijdstip: 19u tot 21u
Deelname: Gratis, maar graag inschrijven bij: Myriam Dhulst, T. 0473 30 93 32 of beringen@alzheimerliga.be. Voor wie niet vrij is op deze data: dezelfde thema's worden gebracht in de Familiegroep Dementie regio Lummen.

- *De Familiegroep Dementie regio Beringen beperkt zich in 2018 tot 1 activiteit die in maart plaatsvond. In september komen zij terug samen om een gloednieuw en interessant programma voor 2019 op te maken.*

BREE

Contactpersoon: Louis Timmers, T. 0474 69 96 04, bree@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum de Gerkenberg, Meeuwkerk 90a, 3960 Bree
Tijdstip: ledere 1ste maandag van de maand. Inloop om 19.15u en aanvang is om 19.30u. Het einde is rond 21u voorzien.

- 07/05/2018 *Draagkracht en draaglast*
- 04/06/2018: *Moeilijk hanteerbaar gedrag*

JONGDEMENTIE HASSELT

Contactpersoon: Lindsay Vanhaeren, T. 011 24 93 57, jongdementiehasseelt@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum Sint-Elisabeth, Demerstraat 80, 3500 Hasselt
Tijdstip: 19.30 tot 21.30u

- 09/05/2018: *Ondersteun me*

*Onderzoek en ervaring wijst uit dat personen met dementie vaak gedrag stellen dat voor de begeleider moeilijk te hanteren is. Hoe wij kijken naar het gedrag van personen met dementie, bepaalt hoe wij ermee omgaan. Locatie: Dagverzorgingscentrum 'Het Kasteel' - Diestse Baan 62 - 2431 Veerle
 Tijdstip: 14u*

ZWIJNDRECHT - IN SAMENWERKING MET ECD ORION

Contactpersoon: Koen Dockx, T. 03 253 29 29, zwijndrecht@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum De Regenboog, Regenbooglaan 14, 2070 Zwijndrecht
Tijdstip: 19u tot 21u

- 17/05/2018: *Financiële en materiële ondersteuning voor mantelzorgers. Over mogelijkheden en tegemoetkomingen.*
- 02/06/2018: *Verrassingsactiviteit*

LUMMEN

Contactpersoon: Manuela Vandenboer, T. 013 52 13 54, lummen@alzheimerliga.be
Locatie: lokaal dienstencentrum 't Klavertje, Dr. Vanderhoeydonckstraat 56, 3560 Lummen
Tijdstip: 19u tot 21u

- 18/06/2018: *Hoe kan ik mijn woning dementievriendelijk maken?*

MAASEIK

Contactpersoon: Louis Timmers, T. 0474 69 96 04, maaseik@alzheimerliga.be
Locatie: vergaderzaal woonzorgcentrum De Maaspoorte, Sionstraat 21, 3680 Maaseik
Tijdstip: ledere 3de maandag van de maand. Inloop om 19.15u en aanvang is om 19.30u.

- 21/05/2018: *Draagkracht en draaglast*
- 18/06/2018: *Moeilijk hanteerbaar gedrag*

OVERPELT

Contactpersonen: Wendy Ceelen en Veerle Janssen, T. 011 80 56 56, overpelt@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum Immaculata, Dorpsstraat 58, 3900 Overpelt
Tijdstip: 19.30u tot 21.30u

- 21/06/2018: *Familiegroep Dementie Plus: Activiteit*

JONGDEMENTIE OVERPELT

Contactpersonen: Wendy Ceelen en Veerle Janssen, T. 011 80 56 56, jongdementieoverpelt@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum Immaculata, Dorpsstraat 58, 3900 Overpelt
Tijdstip: 20u tot 22u

- 24/05/2018: *Algemeen thema*

ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN PROVINCIE OOST-VLAANDEREN

AALST

Contactpersoon: Krisje Tordoir, T. 053 43 23 10, aalst@alzheimerliga.be

Locatie: woonzorgcentrum Lakendal (cafetaria), Weggevoerdernstraat 29, 9300 Aalst

- 26/04/2018
- 28/06/2018
- 30/08/2018

AALTER

Contactpersonen: Jessica Van der Plaetsen en Isabel Claeys, T. 09 391 09 77, aalter@alzheimerliga.be

Locatie: woonzorgcentrum Veilige Have, Lostraat 28, 9880 Aalter (in de cafetaria)

Tijdstip: afwisselend

- 17/05/2018: 14u - Dementievriendelijke wandeling doorheen Aalter
- 21/06/2018: 14u - Getuigenis door een mantelzorger

DEINZE

Contactpersoon: Pierre Van Houcke, T. 09 372 83 50, deinze@alzheimerliga.be

Locatie: zaal 'De Rekkeling', D. Delcroixstraat 1A, 9800 Deinze

Tijdstip: telkens van 14u tot 16u

- 26/04/2018: Diagnosestelling, begrijpen wij alles?
- mei: Familiegroep op uitstap
- 24/05/2018: Waar kan ik als mantelzorger terecht voor ondersteuning?! 19u - 21u
- 28/06/2018: Zorg plannen en verdelen?
- 22/09/2018: Werelddag Dementie in de Leiespiegel

DENDERMONDE

Contact: Ate Mertens, T. 0485 14 32 78

Locatie: A.Z. Sint-Blasius (grote vergaderzaal), Kroonveldlaan 50, 9200 Dendermonde

Tijdstip: 19.30u tot 21.30u

- 13/06/2018: Vroegtijdige zorgplanning

EKLO

Contactpersoon: Frederik Kochuyt, T. 0486 44 07 09, eeklo@alzheimerliga.be

Locatie: lokaal dienstencentrum Zonneheem, Schietspoorstraat 9, 9900 Eeklo

Tijdstip: 14u tot 16u

- 17/05/2018: Wandeling in het Leen met etentje.
- 21/06/2018: Wat als praten niet meer kan.

GAVERE

Contactpersoon: Katy Van Hoecke, T. 09 389 20 31, gavere@alzheimerliga.be

Locatie: lokaal dienstencentrum Den Oever, Kloosterstraat 6, 9890 Gavere

Tijdstip: Elke 4e donderdag van de maand van 15u tot 17u

- 26/04/2018: Van achterdocht tot zwerfgedrag. Tips voor moeilijk hanteerbaar gedrag.
- 24/05/2018: Moeilijke beslissingen nemen. Wanneer begin ik erover?
- 28/06/2018: De weg kwijt. Letterlijk en figuurlijk.

GENT

Contactpersonen: Jan Barbe, T. 09 223 02 82, gent@alzheimerliga.be

Locatie: polyvalente zaal van woonzorgcentrum Tempelhof, St. Margrietstraat 36, 9000 Gent

Tijdstip: 19.30u tot 21.45u

- 08/05/2018: Kiezen en plaatsvervangend kiezen. Moderator: Veerle Debou
- 12/06/2018: Ervaringen uitwisselen tijdens een gezellig etentje. Inschrijving is verplicht.

JONGDEMENTIE GENT - IN SAMENWERKING MET ECD PARADOX

Contactpersoon: Veerle De Bou, T. 09 233 14 38, veerle.debou@ecd-paradox.be

Locatie: regionaal expertisecentrum dementie Paradox, Molenaarsstraat 34, 9000 Gent (parking woonzorgcentrum Sint Jozef)

Tijdstip: 19.30u tot 21.30u

- 25/06/2018: in gesprek met de dementie-expert. Tijdens deze bijeenkomst staan jullie vragen en verhaal centraal.

MEETJESLAND

Contactpersoon: Eline Castelein, T. 0474 62 17 14, meetjesland@alzheimerliga.be

Locatie: Zaal Germinal, Hoogstraat 70, 9960 Assenede

Tijdstip: 19.30 - 21.30u

- 17/05/2018: Geen buitenstaanders in mijn huis: hulp in huis halen is vaak niet zo simpel
- 21/06/2018: De kracht van muziek op het geheugen

NINOVE

Contactpersoon: Kristel Van Vreckem, T. 0477 34 05 67, ninove@alzheimerliga.be

Tijdstip: afwisselend

- Het programma is nog niet gekend. Hou de website in de gaten.

SINT-NIKLAAS

Contactpersoon: Lut Heyndrickx, T. 0468 27 93 46, sintniklaas@alzheimerliga.be

Locatie: lokaal dienstencentrum De Wilg, Lamstraat 23, 9100 Sint-Niklaas

Tijdstip: 19u tot 21u

- 21/06/2018: Wandel en babbel

JONGDEMENTIE WAASLAND

Contactpersoon: Ellen Waltens, T. 0474 87 51 57, jongdementiewaasland@alzheimerliga.be

Locatie: lokaal dienstencentrum Den Aftrap, Gerdapark

14, 9100 Sint-Niklaas

Tijdstip: 20u - 22u, onthaal vanaf 19.30u

- 26/04/2018: Jongdementie is meer (dan) vergeten

WONDELGEM

Contactpersoon: Anneleen Steyaert, T. 09 216 19 69, wondelgem@alzheimerliga.be

Locatie: cafetaria woonzorgcentrum De Liberteyt, Vroonstalledries 22, 9032 Wondelgem

Tijdstip: 19u tot 21u

- Het programma is nog niet gekend. Hou de website in de gaten.

ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN PROVINCIE VLAAMS-BRABANT

AARSCHOT

Contactpersoon: Jacqueline Alaerts, T. 016 48 90 41, aarschot@alzheimerliga.be

Locatie: afwisselend

Tijdstip: 19.30u tot 21.30u

- 28/05/2018: om 19u Praatcafé Dementie (verwelkoming met drankje om 18.30u)
Thema: Vroegtijdige zorgplanning, door Maartje Wils, Beleidsverantwoordelijke Kwaliteit en Zorg bij Triamant.
Locatie: woonzorgcentrum St-Rochus, Albertlaan 2, Aarschot
- 11/06/2018: van 19.30u tot 21.30u Familiegroep Dementie
Locatie: lokaal dienstencentrum Orleanshof, Leuvensestraat 148, Aarschot

BERTEM-HERENT

Contactpersoon: Elyn Smets, T. 016 49 08 11, bertem@alzheimerliga.be

Locatie: lokaal dienstencentrum De Blankaart, woonzorgcentrum Sint-Bernardus, Egenhovenstraat 22, 3060 Bertem

Tijdstip: 19.30u - 21.30u

- 23/05/2018: Veranderde emoties en relaties

DILBEEK

Contactpersonen: Jan Hertecant, na 18u (T. 0478 11 59 10 of 02 568 06 44) of Nathalie Van Dorpe/Ann Vermoesen (T. 02 568 07 10), dilbeek@alzheimerliga.be

Locatie: cafetaria seniorencentrum Breugheldal, Itterbeeksebaan 210, 1701 Itterbeek

Tijdstip: vanaf 19.30u

- 17/05/2018: Levensverhalen en herinneringen zichtbaar maken, door Anneke Blannerhassett, ergotherapeute

PAJOTTENLAND

Contactpersoon: Jasmijn Driegelinck, T. 02 377 54 15, pajottenland@alzheimerliga.be

Locatie: cafetaria van woonzorgcentrum Mater Dei, Molenhofstraat 31, 1670 Heikruis

Tijdstip: 19u tot 21.30u

Er wordt telkens een thema besproken, waarbij de aanwezigen vragen kunnen stellen en ervaringen kunnen uitwisselen. Opvang en/of vervoersproblemen? Wij zoeken samen een gepaste oplossing. Bel 02 398 00 18 (Jasmijn Driegelinck en Veerle Derijcke).

- 22/05/2018: Wie betrek ik bij de zorg voor mijn familielid met dementie?
- 05/07/2018: Zomeruitstap

STEENOKKERZEEL-MELSBROEK-PERK

Contactpersoon: Nancy Baert, T. 02 257 44 18, steenokkerzeel@alzheimerliga.be

Locatie: woonzorgcentrum Floordam, lokaal dienstencentrum Omikron, Vanheylenstraat 71, 1820 Melsbroek

Tijdstip: 17u tot 19u

- 31/05/2018: Rouwen. Afscheid nemen van wie ik was. Accepteren wie ik vandaag ben in mijn dementie. Nancy Baert, referentiepersoon dementie in Floordam.

TIENEN

Contactpersoon: Veronique Reynaerts, T. 016 80 11 57, tienens@alzheimerliga.be

Locatie: Sociaal Huis, Kabbeekvest 110, 3300 Tienen

Tijdstip: 13.30 - 15u

- 07/05/2018

ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN PROVINCIE WEST-VLAANDEREN

BRUGGE

Contactpersonen: Bernard Gabriels, T. 050 35 55 18, brugge@alzheimerliga.be
 Marie-Jeanne Goossens, T. 050 36 40 56
Locatie: woonzorgcentrum Westervier, Speelpleinlaan 44, 8000 Brugge
Tijdstip: 14u tot 16u

- 16/05/2018: *Remiscentie: bezoek aan het Volkskundemuseum Bruure*
- 18/07/2018: *'Pluk de dag': film en nabespreking*

GISTEL

Contactpersoon: Anja Vroomen, T. 059 79 51 71, gistel@alzheimerliga.be
Locatie: De Zonnewijzer, Bruidstraat 9, 8470 Gistel

- *Het programma is nog niet gekend. Hou de website in de gaten.*

KORTRIJK

Contactpersonen: Ivan Vandecandelaere (referentiepersoon dementie woonzorgcentrum De Ruyschaert) T. 056 24 55 24, ivan.vandecandelaere@de-ruyschaert.be, Hilde Roelands (referentiepersoon dementie, woonzorgcentrum Sint-Carolus) T. 056 24 52 71, kortrijk@alzheimerliga.be
Tijdstip: 14u tot 16u

- 12/06/2018: *Locatie: WZC Sint-Carolus, Groeningelaan 7 - 8500 Kortrijk*

JONGDEMENTIE KORTRIJK - IN SAMENWERKING MET ECD SOPHIA

Contact: Charlotte Cool, T. 056 32 10 75, jongdementiekortrijk@alzheimerliga.be

Locatie: regionaal expertisecentrum dementie Sophia, Budstraat 20, 8500 Kortrijk
Tijdstip: 14u tot 16u

- 05/06/2018

MENEN

Contactpersoon: Anne-Mie De Bosscher, T. 056 52 72 84, menen@alzheimerliga.be
Locatie: lokaal dienstencentrum Allegro, Volkslaan 302, 8930 Menen
Tijdstip: afwisselend

- 05/06/2018: *in lokaal dienstencentrum Dorpshuis, Plaats 30 te Rekkem om 14u en om 19u*

OOSTENDE

Contactpersonen: Hilde Rentmeesters, T. 059 55 55 90, Evelien Cheroutre, T. 0498 70 09 10, oostende@alzheimerliga.be
Locatie: dienstencentrum De Schelpe, Elisabethlaan 32, 8400 Oostende
Tijdstip: 19.30u tot 21.30u

- 19/06/2018: *Zorg voor jezelf als mantelzorg. An Delye, psychologe.*

ROESELARE

Contactpersonen: Marian Claeys, T. 051 24 96 54, roeselare@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum Ter Berken, Zijstraat 59, 8800 Roeselare
Tijdstip: 13.45u tot 15.45u (onthaal vanaf 13.30u).

- *Het programma is nog niet gekend. Hou de website in de gaten.*

STEUN ONS

Samen maken wij het verschil!

In Vlaanderen leven zo'n 122.000 mensen met dementie. Ongeveer 70% woont thuis al dan niet omringd door familie, kennissen en vrienden. Gelukkig krijgen veel van hen de nodige aandacht en zorg. Dankzij jou. In het draagbaar maken van dementie telt elke gift of inzet. Hoe klein of groot ook.

Giften zijn welkom op BE87 3101 0355 8094.

Alzheimer Liga Vlaanderen vzw onderschrijft de Ethische Code van de Vereniging voor Ethiek in de Fondsenwerving.

TESTAMENT.BE

Alzheimer Liga Vlaanderen is een vrijwilligersorganisatie die maar kan bestaan door giften en legaten. Neem ons als goed doel op in je testament. De Liga is aangesloten bij donorinfo.be en werkt samen met vzw Testament.be. Alzheimer Liga Vlaanderen is door het Ministerie van Financiën erkend om fiscale attesten uit te reiken. Dit wil zeggen dat u vanaf een gift van in totaal minstens 40 euro per jaar (storting lidgeld niet inbegrepen) een belastingvermindering krijgt van 45%. De Liga maakt uw attest op en stuurt u dit binnen de drie maanden na het einde van het schenkingsjaar.

Met jouw bijdrage maken wij een verschil!

Alzheimer Liga Vlaanderen is er voor iedereen die te maken heeft met dementie. Wij zijn een patiënten- en vrijwilligersorganisatie van, voor en door familieleden en mantelzorgers van mensen met (jong)dementie. Binnen de Vlaamse Gemeenschap organiseren en begeleiden wij Familiegroepen (Jong)Dementie waarin familieleden en mantelzorgers van mensen met (jong)dementie informatie, ervaringen en onderlinge steun kunnen uitwisselen. Wij stimuleren, ondersteunen en/of organiseren ook andere activiteiten ter begeleiding van de betrokkenen. Daarnaast maken wij eenieder bewust van de mogelijkheden en de beperkingen rond dementie. Ten slotte bevorderen wij het wetenschappelijk onderzoek in verband met dementie en in verband met begeleiding van mantelzorgers en familieleden van personen met dementie.

Word lid van Alzheimer Liga Vlaanderen

Ook door lid te worden steunt u onze werking. Een lidmaatschap kost € 10 per jaar. Je kan je lidmaatschapsbijdrage doen via rekeningnummer BE87 3101 0355 8094 waarbij je bij de omschrijving schrijft 'Lidgeld 20.. (jaar)'. Een lidmaatschap voor een jaar gaat in op 1 januari en eindigt op 31 december van het betreffende jaar. Door uw lidmaatschap geniet u van het driemaandelijks tijdschrift 'Alzheimer' en van kortingen bij tal van activiteiten van de Alzheimer Liga Vlaanderen.

Als dank voor uw lidmaatschap of gift bieden wij u graag ons ALV-speldje aan. Door dit speldje te dragen, laat u zien dat we mensen met dementie en hun naasten niet vergeten. Tegelijkertijd draagt u bij aan bewustwording over dementie.